

การพัฒนา รูปแบบการเรียนรู้สู่สังคมคุณธรรมสำหรับนักเรียน
ในพื้นที่นวัตกรรมการศึกษาเชียงใหม่
LEARNING MODEL DEVELOPMENT TOWARD A MORAL SOCIETY FOR STUDENTS
IN THE CHIANG MAI EDUCATION SANDBOX

ปกรณ์กิตต์ ม่วงประสิทธิ์^{1*}, ศิริณา จิตต์จรัส², ภูเบศ พวงแก้ว³ และ มัสยา จุ้ยสม⁴
Pakornkit Muangprasit^{1*}, Sirina Jitcharat², Phubet Pongkaew³ and Massaya Juisom⁴

มหาวิทยาลัยมหิดล 111 ม.6 ต.ศาลายา อ.พุทธมณฑล จ.นครปฐม 73170 ประเทศไทย¹
203 ถ.ไผ่เตย ต.ห้วยจรเข้มะ อ.เมือง จ.นครปฐม 73000 ประเทศไทย²
มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่ ต.สะลวง อ.แม่ออน จ.เชียงใหม่ 50180 ประเทศไทย³
กระทรวงศึกษาธิการ ถ.ราชดำเนินนอก แขวง/เขตดุสิต กรุงเทพมหานคร 10300 ประเทศไทย⁴
Mahidol University, 111 Moo 6 Phuttamonthon 4 Road, Salaya, Nakhon Pathom 73170 Thailand¹
203 Phai Toei Rd., Huai Chorakhe, Muang Nakhon Prathom, Nakhon Pathom 73000 Thailand²
Chiang Mai Rajabhat University, Khi Lek Subdistrict, Mae Rim District, Chiang Mai Province 50180 Thailand³
Ministry of Education, Rajadamneon nok Avenue Dusit, Bangkok, 10300 Thailand⁴
*Corresponding author E-mail: pakornkit.mua@mahidol.ac.th, p_muangprasit@hotmail.com
(Received: 22 Apr, 2024; Revised: 23 Nov, 2024; Accepted: 12 Dec, 2024)

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาสภาพและความต้องการในการเรียนรู้สู่สังคมคุณธรรมสำหรับนักเรียนในพื้นที่นวัตกรรมการศึกษาเชียงใหม่ 2) พัฒนารูปแบบการเรียนรู้สู่สังคมคุณธรรมสำหรับนักเรียนในพื้นที่นวัตกรรมการศึกษาเชียงใหม่ และ 3) ศึกษาผลการใช้รูปแบบการเรียนรู้สู่สังคมคุณธรรมสำหรับนักเรียนในพื้นที่นวัตกรรมการศึกษาเชียงใหม่ กลุ่มเป้าหมายคือโรงเรียนแกนนำในพื้นที่นวัตกรรมการศึกษาจังหวัดเชียงใหม่ จำนวน 104 โรงเรียน ดำเนินการวิจัยเป็น 3 ระยะ คือ ระยะที่ 1 ศึกษาสภาพและความต้องการในการเรียนรู้ โดยการศึกษาเอกสาร ถอดบทเรียน การสัมภาษณ์ การประชุมกลุ่ม และการสอบถาม ระยะที่ 2 การพัฒนารูปแบบการเรียนรู้ โดยการยืนยันรูปแบบการเรียนรู้จากผู้เชี่ยวชาญ และระยะที่ 3 ศึกษาผลการใช้รูปแบบการเรียนรู้สู่สังคมคุณธรรมสำหรับนักเรียน โดยการทดสอบก่อนเรียนและหลังเรียน และรายงานผลการนำรูปแบบไปใช้ในการจัดการเรียนรู้ เครื่องมือการวิจัย ได้แก่ แบบบันทึกการถอดบทเรียน แบบสอบถาม แบบบันทึกการสนทนากลุ่ม แบบบันทึกการสัมภาษณ์ แบบประเมินความเหมาะสมของกิจกรรม แบบทดสอบก่อนเรียนและหลังเรียน แบบประเมินความพึงพอใจ และแบบบันทึกการคืนข้อมูลกลับสู่ชุมชน วิเคราะห์ข้อมูลโดยการวิเคราะห์และสังเคราะห์เนื้อหา ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การวิเคราะห์ค่าดัชนีจัดเรียงลำดับความสำคัญ และเปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยระหว่างคะแนนผลการทดสอบหลังเรียนกับคะแนนเฉลี่ยก่อนเรียน โดยใช้ t-test (Dependent Samples)

ผลการวิจัยพบว่า 1) สภาพและความต้องการในการเรียนรู้สู่สังคมคุณธรรมสำหรับนักเรียนในพื้นที่นวัตกรรมการศึกษาเชียงใหม่ในภาพรวม สภาพการดำเนินการอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$ = 4.04, S.D. = 0.904) และความต้องการในการเรียนรู้อยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$ = 4.11, S.D. = 0.858) 2) การพัฒนารูปแบบการเรียนรู้สู่สังคมคุณธรรมสำหรับนักเรียน

¹ อาจารย์ ดร. สถาบันราชสุตา คณะแพทยศาสตร์โรงพยาบาลรามาธิบดี

² รองศาสตราจารย์ ดร. สาขาสังคมวิทยา นักวิชาการอิสระ

³ อาจารย์ ดร. คณะครุศาสตร์

⁴ ดร. ข้าราชการบำนาญ สำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ คณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

ในพื้นที่นวัตกรรมการศึกษาเชียงใหม่พบว่า รูปแบบการเรียนรู้สู่สังคมคุณธรรมสำหรับนักเรียนในพื้นที่นวัตกรรมการศึกษาเชียงใหม่ ได้ผ่านการยืนยันความเหมาะสมของรูปแบบการเรียนรู้จากผู้เชี่ยวชาญ ประกอบด้วยกิจกรรมการจัดการเรียนรู้ วัตถุประสงค์ เนื้อหาสาระเน้นการพัฒนาสังคมคุณธรรม ความเป็นคนไทย 4.0 และทักษะชีวิตในศตวรรษที่ 21 กระบวนการจัดกิจกรรม และการวัดและการประเมินผล และ 3) การใช้รูปแบบการเรียนรู้สู่สังคมคุณธรรมสำหรับนักเรียนในพื้นที่นวัตกรรมการศึกษาเชียงใหม่ เป็นการนำรูปแบบการเรียนรู้สู่การปฏิบัติเพื่อถ่ายทอด 10 กิจกรรมการเรียนรู้ ตามองค์ประกอบ 5 ด้าน พบว่า ผู้เรียนมีผลสัมฤทธิ์การเรียนรู้ด้านความรู้และทักษะหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 และมีเจตคติที่ดีต่อรูปแบบและกระบวนการเรียนรู้ ระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.73$, S.D. = 0.504)

คำสำคัญ: รูปแบบการเรียนรู้, สังคมคุณธรรม, พื้นที่นวัตกรรมการศึกษาเชียงใหม่

ABSTRACT

The objectives of this research were to: 1) investigate the conditions and learning needs towards a moral society for students in the Chiang Mai Education Sandbox; 2) develop a learning model for a moral society for students in the Chiang Mai Education Sandbox; and 3) examine the results of the learning model towards a moral society for students in the Chiang Mai Education Sandbox. The target group comprised 104 leading schools within the Chiang Mai Education Sandbox. The research was conducted in three phases: Phase 1 investigated the conditions and learning needs through document review, lesson transcripts, interviews, group meetings, and surveys; Phase 2 involved developing the learning models with validation by experts; and Phase 3 examined the model results through pre and post-tests, with results of using the model in learning management. Research instruments included a debriefing form, a questionnaire, a focus group discussion form, an interview form, an activity appropriateness assessment form, a test, a satisfaction assessment form, a community return form, a satisfaction assessment form, and a record form for returning information to the community. Data was analyzed by analyzing and synthesizing content, mean, standard deviation, analysis of priority needs index, and comparing the mean scores between pre and post-tests using t-test (dependent samples).

The results showed that 1) the conditions and needs for learning towards a moral society for students in the Chiang Mai Education Innovation Area as a whole, the condition of implementation was at a high level ($\bar{X} = 4.04$, S.D. = 0.904) and the learning needs were at a high level ($\bar{X} = 4.11$, S.D. = 0.858); 2) The development of learning models towards a moral society for students in the Chiang Mai Education Innovation Area was validated by experts which consists of learning management activities, objectives, content focused on the development of moral societies, Thai 4.0 and life skills in the 21st century, activity organizing process, and measurement and evaluation; 3) The use of learning models towards a moral society for students in Chiang Mai Education Innovation Area is an implementation of the learning model to transfer ten learning activities based on five components. It was found that learners' academic achievement in knowledge and skills after learning was higher than before learning, at a statistical significance level of 0.05, and had the most positive attitude towards the learning model and process ($\bar{X} = 4.73$, S.D. = 0.504).

KEYWORDS: Learning Model, Moral Society, Chiang Mai Education Sandbox

บทนำ

จากกระแสการเปลี่ยนแปลงทางสังคมและวัฒนธรรมทำให้เกิดการเสื่อมถอยในด้านคุณธรรม จริยธรรมของคนรุ่นใหม่ในสังคม ซึ่งสอดคล้องกับ ศูนย์คุณธรรม องค์การมหาชน (Center for Morality Promotion (Public Organization), 2023a) ที่ได้ศึกษาสถานการณ์ คุณธรรมและการขับเคลื่อนสังคมคุณธรรม พบว่าประเด็น ความรุนแรงของปัญหาวิกฤติด้านคุณธรรมในสังคมไทย อยู่ในระดับปานกลาง ปัญหาที่ควรได้รับการแก้ไขคือ

- 1) ปัญหาคนรุ่นใหม่ขาดสัมมาคาราวะ ไม่เคารพผู้ใหญ่
- 2) ปัญหาพฤติกรรมวัตถุนิยม บริโภคนิยม ไม่มีความพอเพียง
- 3) ปัญหาขาดระเบียบวินัย ไม่เคารพกติกา กฎหมาย
- 4) ปัญหาจิตสำนึกสาธารณะ ขาดความรับผิดชอบต่อสังคม เห็นแก่ประโยชน์ส่วนตัวมากกว่าส่วนรวม และ
- 5) ปัญหาความเชื่อสัจยสุจริต การทุจริตคอร์รัปชัน ซึ่งไพบุลย์ วัฒนศิริธรรม (Wattanasiritham, n.d., as cited in Kongcharoen, 2012) ได้กล่าวถึงอุปสรรคการเคลื่อนตัวของสังคมไทยไปสู่ทิศทางที่พึงปรารถนา หรือ “วิกฤติทางคุณธรรมความดี” ปัจจุบันเกิดจากความเสื่อมถอยและความไม่สมดุลของสามเสาหลัก ได้แก่ ความดี ความสามารถ และความเป็นสุขหรือสุขภาวะ

สังคมคุณธรรมหรือสังคมที่อยู่ร่วมกันด้วยความดี ความถูกต้อง และมีความเป็นธรรม จะทำให้ทุกคนในสังคมมีความสุขและเกิดความสมานฉันท์ (Kongcharoen, 2012) ซึ่งองค์ประกอบของสังคมคุณธรรมคือ “ความดี” ตามหลักของศาสนาที่ตนนับถือ ที่จะก่อให้เกิดการกระทำที่เป็นความสุข เป็นประโยชน์ต่อตนเองและสังคม “ความถูกต้อง” คือการกระทำที่เป็นไปตามบรรทัดฐานของสังคมประชาธิปไตยที่ได้บัญญัติขึ้นจากการมีส่วนร่วมของบุคคลในสังคมจนเกิดความยอมรับ และนำไปปฏิบัติจนเกิดเป็นลักษณะนิสัย และ “ความเป็นธรรม” คือการปฏิบัติต่อกันด้วยความเสมอภาค ยุติธรรม และไม่เลือกปฏิบัติ

พื้นที่นวัตกรรมการศึกษาจังหวัดเชียงใหม่ เป็นพื้นที่ที่มีความเฉพาะเนื่องจากความหลากหลายของธรรมชาติ ภาษา วัฒนธรรม ความเชื่อ และกลุ่มชาติพันธุ์ ดังที่สำนักงานจังหวัดเชียงใหม่ (Chiang Mai Governor Office, 2023) รายงานว่าจังหวัดเชียงใหม่มีประชากร

กว่า 1.7 ล้านคน โดยร้อยละ 21.58 ของประชากรทั้งหมด เป็นกลุ่มชาติพันธุ์ชนเผ่าที่มีวัฒนธรรมโดดเด่น รวมถึงชนกลุ่มน้อยต่าง ๆ โดยปัญหาของเด็กและเยาวชนเกี่ยวข้องกับหลากหลายที่กล่าวมาข้างต้น ซึ่งอิทธิพลปริติประสงศ์ (Preetiprasong, 2017) ได้นำเสนอแนะว่าด้วยความเสี่ยงในชีวิตของเยาวชน ประกอบไปด้วย 1) ความเสี่ยงที่เกิดขึ้นจากค่านิยมและพฤติกรรมที่เปลี่ยนแปลงเป็นชนวนสำคัญของปัญหาของชีวิต 2) ความเสี่ยงที่เกิดขึ้นจากการใช้ความรุนแรงในกลุ่มเด็กและเยาวชนที่ส่งผลกระทบต่อความมั่นคงของสังคม 3) ความเสี่ยงที่เกิดขึ้นจากเรื่องเพศ สุขภาพทางเพศ การมีเพศสัมพันธ์ก่อนวัยอันควร การตั้งครรภ์ส่งผลกระทบต่อการศึกษา การทำงาน และ 4) ความเสี่ยงกับโอกาสในการใช้ยาเสพติดที่เริ่มต้นจากบุหรี่ เครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์ และโอกาสที่จะเข้าถึงยาเสพติดชนิดอื่น ๆ และจากการวิเคราะห์จุดอ่อนและภัยคุกคามของสำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัดเชียงใหม่ (Chiangmai Provincial Social Development and Human Society Office, 2021) พบว่าจุดอ่อนมีความเป็นสังคมเมืองค่อนข้างสูง ผู้ปกครองขาดเวลาดูแลเอาใจใส่กับบุตรหลาน ความเป็นอยู่ของเด็กในภาวะยากลำบากและในครอบครัวแรงงานข้ามชาติมีความเสี่ยงของปัญหาที่มีความซับซ้อน ขาดการเชื่อมโยงในการทำงานร่วมกันของภาครัฐ ภาคประชาชน และภาคเอกชน สภาพเศรษฐกิจ สังคม การแข่งขัน ล้วนทำให้เกิดความเสี่ยงต่อพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ สำหรับพื้นที่ที่มีความห่างไกลและยากแก่การเข้าถึง หรือพื้นที่ที่มีความหลากหลายทางเพศและกลุ่มชาติพันธุ์ ปัญหาจะเพิ่มความซับซ้อนและยุ่งยาก ในการดำเนินงาน การเป็นศูนย์กลางด้านต่าง ๆ ของภูมิภาคทำให้เกิดการเคลื่อนย้ายของประชากร พื้นที่เสี่ยงต่อการเอาเปรียบและหาผลประโยชน์จากเด็กและเยาวชน กระตุ้นพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมและเบี่ยงเบนด้านวัฒนธรรม การเข้าถึงสื่อสังคมออนไลน์ได้ง่าย การควบคุมดูแลจากผู้ปกครองและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเป็นไปได้ยาก สำหรับการดำเนินการพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียนจากการสัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่างพบว่าการดำเนินการดังกล่าวได้ดำเนินการไปตามเกณฑ์มาตรฐานและตัวชี้วัด

ซึ่งสถานศึกษาส่วนใหญ่ยังขาดการนำภูมิปัญญาท้องถิ่น ความเชื่อ และวัฒนธรรมที่แตกต่างของกลุ่มชาติพันธุ์ มาบูรณาการให้เหมาะสมกับบริบทของสถานศึกษา ความแตกต่างระหว่างบุคคล และวัฒนธรรมของกลุ่มชาติพันธุ์

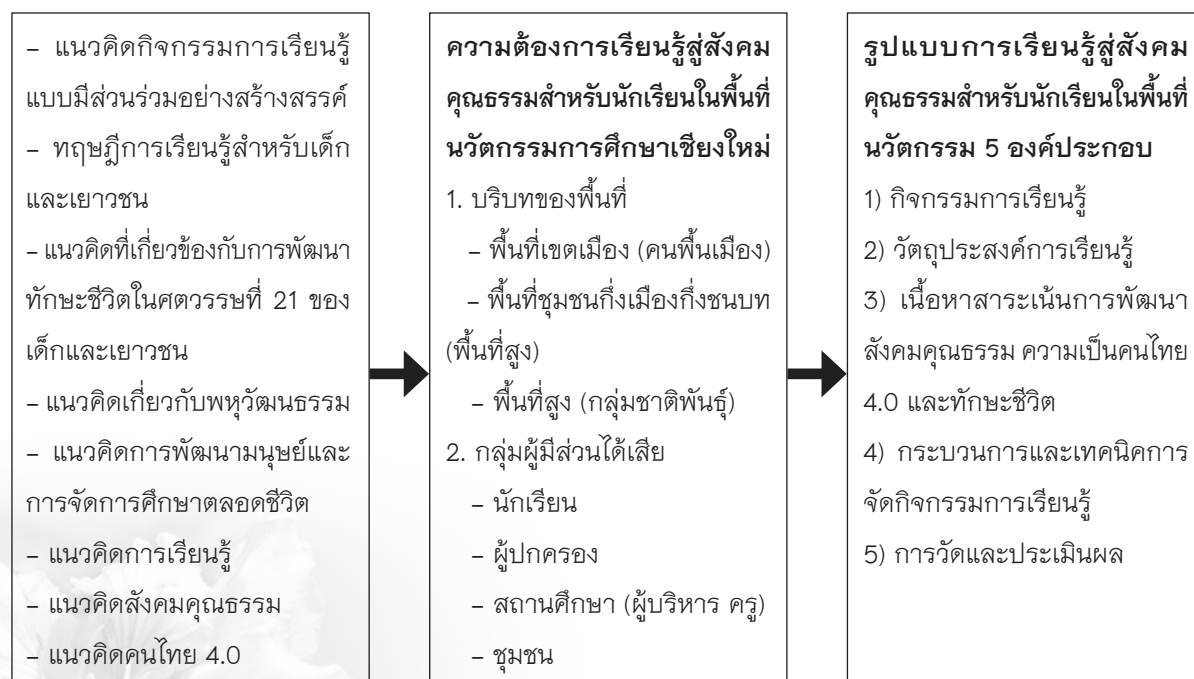
จากสภาพและปัญหาที่ได้กล่าวมาข้างต้นจะเห็นได้ว่าพื้นที่นวัตกรรมการศึกษาจังหวัดเชียงใหม่เป็นพื้นที่ที่เหมาะสมสำหรับการพัฒนารูปแบบของกิจกรรมการเรียนรู้สำหรับเด็กและเยาวชนให้มีความรู้ ความเข้าใจ จนไปถึงการเกิดความตระหนักในการปฏิบัติตน เพื่อนำไปสู่การสร้างสังคมคุณธรรมที่เหมาะสม ผ่านการเรียนรู้ด้วยกิจกรรม โดยมีคำถามคือสภาพและความต้องการรูปแบบการเรียนรู้ และผลของการใช้รูปแบบการเรียนรู้สังคมคุณธรรมสำหรับนักเรียนในพื้นที่นวัตกรรมการศึกษาเชียงใหม่ที่มีความแตกต่างของภาษา วัฒนธรรม ชาติพันธุ์ โดยการมีส่วนร่วมของหน่วยงานทั้งภาครัฐและเอกชนในพื้นที่ควรเป็นอย่างไร ซึ่งผลการวิจัยในครั้งนี้จะเกิดผลผลิตที่เป็นองค์ความรู้คือมีกิจกรรมการเรียนรู้ที่เหมาะสม

เพื่อพัฒนาและยกระดับคุณภาพการศึกษาของนักเรียนในโรงเรียนพื้นที่นวัตกรรมการศึกษาจังหวัดเชียงใหม่ จะทำให้นักเรียนมีความพร้อมในด้านของทักษะชีวิตในศตวรรษที่ 21 และการก้าวไปสู่ความเป็นคนไทย 4.0 ในสังคมคุณธรรมที่พึงประสงค์ พัฒนาคนของจังหวัดเชียงใหม่ที่ถือว่าเป็นกลุ่มของคนที่มีความเปราะบางให้มีความพร้อมในการเป็นบุคลากรที่สมบูรณ์ต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพและความต้องการในการเรียนรู้สู่สังคมคุณธรรมสำหรับนักเรียนในพื้นที่นวัตกรรมการศึกษาเชียงใหม่
2. เพื่อพัฒนารูปแบบการเรียนรู้สู่สังคมคุณธรรมสำหรับนักเรียนในพื้นที่นวัตกรรมการศึกษาเชียงใหม่
3. เพื่อศึกษาผลการใช้รูปแบบการเรียนรู้สู่สังคมคุณธรรมสำหรับนักเรียนในพื้นที่นวัตกรรมการศึกษาเชียงใหม่

กรอบแนวคิดการวิจัย

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากรและกลุ่มเป้าหมาย

ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้แบ่งออกเป็น 3 ส่วน ได้แก่

1. สถานศึกษาที่เป็นโรงเรียนนาร่องพื้นที่นวัตกรรม การศึกษาจังหวัดเชียงใหม่ จำนวน 104 โรงเรียน ประกอบไปด้วย ผู้บริหารสถานศึกษา 208 คน ครู 3,862 คน นักเรียน 60,174 คน คณะกรรมการสถานศึกษา 728 คน ผู้ปกครอง 120,348 คน รวมทั้งสิ้น 185,320 คน

2. กลุ่มเป้าหมายหลักในการให้ข้อมูล ประกอบไปด้วย 1) ผู้อำนวยการศูนย์คุณธรรม (องค์กรมมหาชน) 1 คน 2) ศึกษาธิการจังหวัดเชียงใหม่ 1 คน 3) ผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่ เขต 1-เขต 6 รวม 6 คน 4) ผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเชียงใหม่ 1 คน 5) ศึกษาธิการของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่เขต 1 ถึงเขต 6 และเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเชียงใหม่ รวม 7 คน 6) ผู้อำนวยการสำนักงานการศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม องค์การบริหารส่วนจังหวัดเชียงใหม่ 1 คน รวมกลุ่มเป้าหมายหลักทั้งสิ้น 17 คน

3. สถานศึกษา แหล่งเรียนรู้ และชุมชนต้นแบบ คุณธรรม 350 แห่ง

จำนวนของประชากรที่ใช้ในการวิจัยในครั้งนี้ รวมทั้งสิ้น 185,337 คน

กลุ่มตัวอย่างและการสุ่มกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ใช้วิธีการกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่าง โดยใช้ตารางสำเร็จรูปของ Yamane (1973) ที่ระดับความเชื่อมั่น 95% จากประชากรทั้งสิ้น 185,337 คน ได้ขนาดกลุ่มตัวอย่างเท่ากับจำนวน 400 คน

การสุ่มกลุ่มตัวอย่างในการวิจัยครั้งนี้โดยใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบชั้นภูมิ (Stratified Random Sampling) มีขั้นตอนดังนี้

ขั้นที่ 1 จัดกลุ่มโรงเรียนจากโรงเรียนนาร่องทั้งสิ้น 104 โรงเรียน ตามเขตพื้นที่/หน่วยงานต้นสังกัดของสถานศึกษา แบ่งออกเป็น 10 กลุ่ม

ขั้นที่ 2 กำหนดสัดส่วนของโรงเรียนในขั้นตอนที่ 1 โดยใช้เกณฑ์ร้อยละ 25 จากจำนวนโรงเรียนทั้งหมดในกลุ่ม

ขั้นที่ 3 เมื่อได้จำนวนโรงเรียนเป้าหมายในขั้นตอนที่ 2 แล้ว ดำเนินการเลือกโรงเรียนเป้าหมายโดยการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) มีเกณฑ์ในการพิจารณาถือเป็นโรงเรียนที่จัดการเรียนการสอนในระดับประถมศึกษา มัธยมศึกษาขยายโอกาส และมัธยมศึกษาที่อยู่ในเขตพื้นที่/หน่วยงานต้นสังกัดของสถานศึกษา รายละเอียดตามที่ปรากฏในตารางที่ 1

ตารางที่ 1 จำนวนสถานศึกษานำร่องในพื้นที่นวัตกรรมการศึกษาจังหวัดเชียงใหม่และการสุ่มตัวอย่าง

ลำดับ	หน่วยงานต้นสังกัด	จำนวนโรงเรียนนำร่อง	ร้อยละ 25 จากโรงเรียนในพื้นที่	การเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling)
1	สพป.ชม เขต 1	11	3	1) โรงเรียนชุมชนบ้านบวกรกน้อย** 2) โรงเรียนอนุบาลเชียงใหม่* 3) โรงเรียนเทพสดีวิทยา*
2	สพป.ชม เขต 2	14	4	1) โรงเรียนบ้านพระนอน* 2) โรงเรียนวัดโป่งแยงเฉลิมพระเกียรติ* 3) โรงเรียนบ้านแม่ใจ** 4) โรงเรียนบ้านหนองปลามัน**
3	สพป.ชม เขต 3	19	5	1) โรงเรียนสันติวนา** 2) โรงเรียนบ้านผาแดง* 3) โรงเรียนบ้านเวียงฝาง* 4) โรงเรียนบ้านแม่อนกลาง* 5) โรงเรียนเทพศิรินทร์ 9 โครงการหลวง***
4	สพป.ชม เขต 4	6	2	1) โรงเรียนสันป่าตอง (สุวรรณราษฎร์)* 2) โรงเรียนบ้านเหล่าเป้า**
5	สพป.ชม เขต 5	13	3	1) โรงเรียนบ้านแม่บวน* 2) โรงเรียนบ้านตาลเหนือ** 3) โรงเรียนบ้านยางครก**
6	สพป.ชม เขต 6	11	3	1) โรงเรียนบ้านแม่แดดน้อย** 2) โรงเรียนชุมชนบ้านช่างเคิ่ง* 3) โรงเรียนบ้านบนนา*
7	สำนักงานศธจ. (สช.)	11	3	1) โรงเรียนปรินส์รอยแยลวิทยาลัย** 2) โรงเรียนพื้มานเด็ก* 3) โรงเรียนรัตนาวะดีวิทยา**
8	สพม.เชียงใหม่	9	2	1) โรงเรียนยุพราชวิทยาลัย*** 2) โรงเรียนมัธยมกัลยาณิวัฒนาเฉลิมพระเกียรติ***
9	อปท.	3	1	1) โรงเรียนบ้านศาลา*
10	สำนักบริหารการศึกษาพิเศษ	7	2	1) โรงเรียนโสตศึกษาอนุสารสุนทร*** 2) โรงเรียนศรีสังวาลย์เชียงใหม่***
รวม		104	28	

หมายเหตุ: *โรงเรียนประถม **โรงเรียนขยายโอกาส ***โรงเรียนในกลุ่มอื่นๆ (โรงเรียนมัธยมศึกษา, โรงเรียนเฉพาะความพิการ, โรงเรียนอปท.)

การวิจัยนี้เป็นการวิจัยและพัฒนา (Research and Development) โดยแบ่งการดำเนินงานออกเป็น 3 ระยะ คือ

ระยะที่ 1 (R1) ศึกษาสภาพและความต้องการในการเรียนรู้สู่สังคมคุณธรรมของนักเรียนในพื้นที่นวัตกรรมการศึกษาเชียงใหม่ มี 4 ขั้นตอนคือ

ขั้นตอนที่ 1 การกำหนดกรอบแนวคิดในการวิจัย

โดยการศึกษาเอกสาร แนวคิดและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมคุณธรรม การพัฒนาทักษะชีวิตในศตวรรษที่ 21 การจัดการศึกษาในสังคมพหุวัฒนธรรม เพื่อเป็นข้อมูลพื้นฐานในการศึกษาบริบทชุมชน

ขั้นตอนที่ 2 การศึกษาภาคสนาม (Fieldwork Study) โดยการถอดบทเรียนสถานศึกษา ชุมชนและแหล่งเรียนรู้ด้านคุณธรรม การลงพื้นที่นำไปใช้เป็นข้อมูลพื้นฐาน

การวิจัย และเป็นแนวทางในการยกร่างรูปแบบการเรียนรู้
สถานศึกษา แหล่งเรียนรู้ และชุมชนต้นแบบที่เลือก
ต้องผ่านการรับรองจากหน่วยงาน เช่น ศูนย์คุณธรรม
(องค์กรมหาชน) คณะกรรมการส่งเสริมคุณธรรมแห่งชาติ
กรมการศาสนา กระทรวงวัฒนธรรม เป็นต้น โดยพิจารณา
จาก 1) ต้องเป็นสถานศึกษาต้นแบบในการพัฒนานักเรียน
2) ต้องเป็นแหล่งเรียนรู้ต้นแบบเชิงคุณธรรม 3) ต้องเป็น
ชุมชนต้นแบบด้านคุณธรรม

ขั้นตอนที่ 3 สรุปข้อมูลจากการถอดบทเรียน
การสัมภาษณ์ การประชุมกลุ่ม และการสอบถามที่ได้กำหนดไว้
ในขั้นตอนที่ 2 เพื่อให้ได้ข้อมูลพื้นฐานที่เกี่ยวข้องกับ
แนวทางการจัดการเรียนรู้ สภาพ ปัญหา และความต้องการ
ส่งเสริมกิจกรรมการเรียนรู้ของนักเรียนในพื้นที่นวัตกรรม
การศึกษาเชียงใหม่ และจัดประชุมกลุ่มเพื่อให้ผู้วิจัย
และกลุ่มเป้าหมายได้ตรวจสอบข้อมูล และหามติจาก
การประชุมเพื่อกำหนดระดับความสำคัญในการจัด
กิจกรรมการเรียนรู้และผลที่ได้ไปพัฒนาเป็นกิจกรรม
การเรียนรู้ต่อไป

ขั้นตอนที่ 4 สรุปผลการศึกษาข้อมูลพื้นฐาน
ที่เกี่ยวข้องกับแนวทางการจัดการเรียนรู้ สภาพ ปัญหา
และความต้องการส่งเสริมกิจกรรมการเรียนรู้สู่สังคม
คุณธรรมของนักเรียนมาเป็นร่างรูปแบบการเรียนรู้

กลุ่มเป้าหมายในระยะที่ 1

กลุ่มเป้าหมายในการถอดบทเรียน จำนวน 4 แห่ง
ได้แก่ โรงเรียนรุ่งอรุณ (โรงเรียนต้นแบบในการพัฒนา
นักเรียนและเยาวชนอย่างเป็นองค์รวม) เพื่อถอดบทเรียน
ในประเด็นกระบวนการจัดการศึกษาและการพัฒนานักเรียน
โรงเรียนนฤมลธิน ธนบุรี และโรงเรียนบ้านหนองตาบ่ง
(โรงเรียนต้นแบบแหล่งเรียนรู้เชิงคุณธรรม) เพื่อถอดบทเรียน
ในประเด็นกระบวนการพัฒนาแหล่งเรียนรู้เชิงคุณธรรม และ
ชุมชนคุณธรรมวัดสันทราย อ.ไชยปราการ จ.เชียงใหม่ (ชุมชน
คุณธรรมต้นแบบโดดเด่น) เพื่อถอดบทเรียนกระบวนการ
จัดการและการมีส่วนร่วมของชุมชนเพื่อสังคมคุณธรรม

กลุ่มผู้ให้ข้อมูลเพื่อสัมภาษณ์และประชุม
กลุ่มใช้วิธีการเลือกแบบเฉพาะเจาะจง ประกอบด้วย
1) ผู้อำนวยการศูนย์คุณธรรม (องค์กรมหาชน) จำนวน
1 คน 2) ศึกษาธิการจังหวัดเชียงใหม่ จำนวน 1 คน

3) ผู้อำนวยการ สพป.เชียงใหม่ เขต 1-เขต 6 จำนวน
6 คน 4) ผู้อำนวยการ สพม.เชียงใหม่ จำนวน 1 คน
5) ผู้อำนวยการสำนักงานการศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม
องค์การบริหารส่วนจังหวัดเชียงใหม่ จำนวน 1 คน
6) ศึกษาธิการ สพป.ชม.เขต 1- เขต 6 และ สพม.เชียงใหม่
ที่รับผิดชอบงานพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ จำนวน
7 คน 7) ผู้บริหารสถานศึกษาและรองผู้อำนวยการที่
รับผิดชอบงานพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ จำนวน
56 คน 8) ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียกับนักเรียนที่มีประสบการณ์
ร่วมพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ ได้แก่ คณะกรรมการ
สถานศึกษาโรงเรียนละ 1 คน และผู้ปกครองโรงเรียนละ
2 คน รวมทั้งสิ้น 84 คน

กลุ่มตัวอย่างเพื่อการสอบถามข้อมูลใช้วิธี
การเลือกแบบเฉพาะเจาะจงประกอบด้วย นักเรียนแกนนำ
และครูของโรงเรียนที่รับผิดชอบงานพัฒนาคุณลักษณะ
อันพึงประสงค์จำนวน 28 โรงเรียน แบ่งเป็น นักเรียน
โรงเรียนละ 7 คน รวมนักเรียนทั้งสิ้น 196 คน ครู โรงเรียนละ
2 คน รวมครูทั้งสิ้น 56 คน รวมกลุ่มตัวอย่างและ
กลุ่มเป้าหมายในการดำเนินการระยะที่ 1 ในการให้ข้อมูลรวม
ทั้งสิ้น 409 คน

เครื่องมือและการหาคุณภาพเครื่องมือที่ใช้ ในระยะที่ 1 ประกอบด้วย

1) แบบบันทึกการถอดบทเรียนสถานศึกษา
ชุมชนต้นแบบด้านคุณธรรมมีองค์ประกอบ คือ เป้าหมาย
กระบวนการดำเนินงาน การประเมิน การกำกับ การติดตาม
บุคคลหรือหน่วยงาน ที่เข้ามามีส่วนร่วมที่ทำให้เกิด
ความสำเร็จ จุดเด่น ปัจจัยความสำเร็จ ความยั่งยืน
ปัญหาหรืออุปสรรค ความคาดหวัง และข้อเสนอแนะ
ในการพัฒนาผู้เรียน / ชุมชน ไปสู่สังคมคุณธรรม ผ่าน
การตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือโดยผู้เชี่ยวชาญด้าน
การศึกษา ด้านการวิจัย และด้านการส่งเสริมคุณธรรม จำนวน
5 คน และใช้ดัชนีความสอดคล้องของเนื้อหาและวัตถุประสงค์
การเรียนรู้ (IOC) ในแต่ละข้อไม่น้อยกว่า 0.50

2) แบบสอบถามสภาพและความต้องการใน
การเรียนรู้สู่สังคมคุณธรรมสำหรับนักเรียนในพื้นที่
นวัตกรรมการศึกษาเชียงใหม่ มีประเด็นที่สำคัญคือ
นโยบาย การดำเนินการ ผลการดำเนินการ ปัจจัยที่ทำให้

เกิดผลสำเร็จ ความคาดหวังต่อนโยบาย/การดำเนินการ/ผลการดำเนินการ/ปัจจัย การมีส่วนร่วม การสร้างความยั่งยืนในการจัดการเรียนรู้สู่สังคมคุณธรรมสำหรับนักเรียนในพื้นที่นวัตกรรมการศึกษาเชียงใหม่ กำหนดค่าคะแนนแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ ตามวิธีของลิเคิร์ท (Likert, 1967) ผ่านการตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือโดยผู้เชี่ยวชาญด้านการศึกษา ด้านการวิจัย และด้านการส่งเสริมคุณธรรม จำนวน 5 คน ใช้ดัชนีความสอดคล้องของเนื้อหาและวัตถุประสงค์การเรียนรู้ (IOC) ในแต่ละข้อไม่น้อยกว่า 0.50 และค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของ Cronbach's Alpha Coefficient ($\alpha = 0.975$)

3) แบบบันทึกการสนทนากลุ่มสภาพและความต้องการในการเรียนรู้สู่สังคมคุณธรรมสำหรับนักเรียนในพื้นที่นวัตกรรมการศึกษาเชียงใหม่ มีประเด็นที่สำคัญคือนโยบาย การดำเนินการ ผลการดำเนินการ ปัจจัยที่ทำให้เกิดผลสำเร็จ ความคาดหวังต่อนโยบาย/การดำเนินการ/ผลการดำเนินการ/ปัจจัย การมีส่วนร่วม การสร้างความยั่งยืนในการจัดการเรียนรู้สู่สังคมคุณธรรมสำหรับนักเรียนในพื้นที่นวัตกรรมการศึกษาเชียงใหม่ ผ่านการตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือโดยผู้เชี่ยวชาญด้านการศึกษา ด้านการวิจัย และด้านการส่งเสริมคุณธรรม จำนวน 5 คน ใช้ดัชนีความสอดคล้องของเนื้อหาและวัตถุประสงค์การเรียนรู้ (IOC) ในแต่ละข้อไม่น้อยกว่า 0.50

4) แบบบันทึกการสัมภาษณ์สภาพและความต้องการในการเรียนรู้สู่สังคมคุณธรรมสำหรับนักเรียนในพื้นที่นวัตกรรมการศึกษาเชียงใหม่ มีองค์ประกอบคือนโยบาย การดำเนินการ ผลการดำเนินการ ปัจจัยที่ทำให้เกิดผลสำเร็จ ความคาดหวังต่อนโยบาย/การดำเนินการ/ผลการดำเนินการ/ปัจจัย การมีส่วนร่วม การสร้างความยั่งยืนในการจัดการเรียนรู้สู่สังคมคุณธรรมสำหรับนักเรียนในพื้นที่นวัตกรรมการศึกษาเชียงใหม่ ผ่านการตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือโดยผู้เชี่ยวชาญด้านการศึกษา ด้านการวิจัย และด้านการส่งเสริมคุณธรรม จำนวน 5 คน ใช้ดัชนีความสอดคล้องของเนื้อหาและวัตถุประสงค์การเรียนรู้ (IOC) ในแต่ละข้อไม่น้อยกว่า 0.50

การวิเคราะห์ข้อมูลในระยะที่ 1

1. การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ ได้แก่ ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ ได้แก่ การวิเคราะห์และสังเคราะห์เนื้อหา

2. การวิเคราะห์ค่าดัชนีจัดเรียงลำดับความต้องการจำเป็น (Priority Needs Index; PNI^{modified})

ระยะที่ 2 การพัฒนารูปแบบการเรียนรู้สู่สังคมคุณธรรมสำหรับนักเรียนในพื้นที่นวัตกรรมการศึกษาเชียงใหม่ แบ่งออกเป็น 2 ส่วน คือ

ส่วนที่ 1 (D1) พัฒนารูปแบบการเรียนรู้สู่สังคมคุณธรรมสำหรับนักเรียนในพื้นที่นวัตกรรมการศึกษาเชียงใหม่ มี 2 ขั้นตอน คือ

ขั้นตอนที่ 1 นำผลที่ได้จากระยะที่ 1 ประกอบด้วยกิจกรรมการจัดการเรียนรู้ วัตถุประสงค์ เนื้อหาสาระ กระบวนการจัดกิจกรรม และการวัดและการประเมินผล มาเป็นร่างกิจกรรมการเรียนรู้และรูปแบบการเรียนรู้สู่สังคมคุณธรรมสำหรับนักเรียน

ขั้นตอนที่ 2 ตรวจสอบและยืนยันกิจกรรมหลักในการพัฒนาการเรียนรู้ 5 ด้าน การพัฒนาเนื้อหาสาระการเรียนรู้ 10 เรื่อง ซึ่งประกอบด้วยกระบวนการและเทคนิคการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ รวมถึงตรวจสอบรูปแบบการเรียนรู้สู่สังคมคุณธรรมสำหรับนักเรียนในพื้นที่นวัตกรรมการศึกษาเชียงใหม่โดยผู้เชี่ยวชาญด้านการศึกษาและด้านการส่งเสริมคุณธรรม และดัชนีความสอดคล้องของเนื้อหาและวัตถุประสงค์การเรียนรู้ (Index of Item Objective Congruence: IOC) ในแต่ละกิจกรรมไม่น้อยกว่า 0.50

เครื่องมือและการหาคุณภาพเครื่องมือที่ใช้ในส่วนที่ 1

แบบประเมินความเหมาะสมของกิจกรรมการเรียนรู้ ประกอบไปด้วย เนื้อหาการเรียนรู้ รูปแบบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เหมาะสม ระยะเวลาในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ขนาดและองค์ประกอบของกลุ่มผู้เรียนรู้ สื่อ วัสดุการเรียนรู้ การวัดและการประเมินผลการเรียนรู้ที่เหมาะสมกับกิจกรรมการเรียนรู้ ผ่านการตรวจสอบคุณภาพโดยผู้เชี่ยวชาญด้านการศึกษา และด้านการส่งเสริมคุณธรรม จำนวน 5 คน และดัชนี

ความสอดคล้องของเนื้อหาและวัตถุประสงค์การเรียนรู้ (IOC) ในแต่ละกิจกรรมไม่น้อยกว่า 0.50 โดยมีประเด็นในการพิจารณา คือ 1. ความเหมาะสมของวัตถุประสงค์การจัดกิจกรรม 2. ความเหมาะสมของกลุ่มผู้เข้าร่วมกิจกรรม 3. ความเหมาะสมของเนื้อหาสาระการเรียนรู้ 4. ความเหมาะสมของกระบวนการการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ 5. ความเหมาะสมของสื่อการเรียนรู้และแหล่งการเรียนรู้ 6. ความเหมาะสมของวิธีการวัดและการประเมินผลการเรียนรู้ และ 7. ประโยชน์ที่นักเรียนและบุคคลที่เกี่ยวข้องจะได้รับจากกิจกรรมการเรียนรู้

การวิเคราะห์ข้อมูลในส่วนที่ 1

วิเคราะห์ข้อมูลจากค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ดัชนีความสอดคล้องของเนื้อหาและวัตถุประสงค์การเรียนรู้ (IOC)

ส่วนที่ 2 (R2) ถ่ายทอดกิจกรรมการเรียนรู้สู่สังคมคุณธรรมสำหรับนักเรียนในพื้นที่นวัตกรรมการศึกษาเชียงใหม่ตามกรอบแนวคิดการพัฒนาสังคมคุณธรรม ความเป็นคนไทย 4.0 และทักษะชีวิตในศตวรรษที่ 21 มี 2 ขั้นตอนคือ

ขั้นตอนที่ 1 ทดลองใช้รูปแบบการเรียนรู้สู่สังคมคุณธรรมสำหรับนักเรียนในพื้นที่นวัตกรรมการศึกษาเชียงใหม่ 1 พื้นที่ โดยพิจารณาจากต้องมีบริบทเป็นพื้นที่ชุมชนกึ่งเมืองกึ่งชนบท (พื้นที่สูง) ซึ่งมีนักเรียนและผู้ปกครองที่เป็นคนพื้นราบ (คนเมือง) และกลุ่มชาติพันธุ์อยู่ร่วมกันในพื้นที่ คือ โรงเรียนบ้านเหล่าเป้า โรงเรียนดอยหล่อวิทยา และโรงเรียนบ้านดอยน้อย อ.ดอยหล่อ จ.เชียงใหม่ จำนวน 3 โรงเรียน ถ่ายทอดกิจกรรมการเรียนรู้ในรูปแบบการอบรมเชิงปฏิบัติการให้กับนักเรียนและผู้ปกครอง ครู ผู้ปกครอง และผู้นำชุมชน

ขั้นตอนที่ 2 ดำเนินการถ่ายทอดกิจกรรมการเรียนรู้ในรูปแบบการอบรมเชิงปฏิบัติการให้กับนักเรียนและผู้ปกครอง ครู ผู้ปกครอง และผู้นำชุมชน ใน 2 พื้นที่ พิจารณาพื้นที่ดังนี้ 1) กลุ่มสถานศึกษาในพื้นที่เขตเมืองที่กลุ่มนักเรียนและผู้ปกครองส่วนใหญ่เป็นคนพื้นราบ (คนพื้นเมือง) จำนวน 2 โรงเรียน ได้แก่ โรงเรียนเทพดินทร์วิทยา และโรงเรียนวรวิทย์ เชียงใหม่ อ.เมืองเชียงใหม่ จ.เชียงใหม่ 2) กลุ่มสถานศึกษาในพื้นที่สูงที่

กลุ่มนักเรียนและผู้ปกครองส่วนใหญ่เป็นกลุ่มคนพื้นที่สูง (กลุ่มชาติพันธุ์) จำนวน 3 โรงเรียน ได้แก่ โรงเรียนราชประชานุเคราะห์ 31 โรงเรียนชุมชนบ้านช่างเคิ่ง และโรงเรียนแม่แจ่ม 180 อ.แม่แจ่ม จ.เชียงใหม่ แล้วประเมินความรู้ (K) ทักษะ (P) ทักษะ (A) ของนักเรียน ผู้บริหาร ครู ผู้ปกครอง และผู้นำชุมชน

กลุ่มเป้าหมายในส่วนที่ 2

1) กลุ่มเป้าหมายในการทดลองใช้รูปแบบการเรียนรู้ คือ นักเรียนโรงเรียนละ 6 คน รวม 18 คน เลือกแบบเจาะจงโดยพิจารณาจากต้องดำรงตำแหน่งในสถานักเรียน ผู้บริหารและครูโรงเรียนละ 2-3 คน ตามขนาดของโรงเรียน รวม 7 คน ผู้นำชุมชนและผู้ปกครองของนักเรียนโรงเรียนละ 1-2 คน ตามขนาดของโรงเรียน รวม 5 คน เลือกแบบเจาะจงโดยพิจารณาจากต้องมีประสบการณ์ในการพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียน รวมกลุ่มเป้าหมายในการทดลองใช้รูปแบบการเรียนรู้ รวมทั้งสิ้น 30 คน

2) กลุ่มเป้าหมายในการถ่ายทอดกิจกรรมการเรียนรู้และประเมินความพึงพอใจต่อการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ เลือกแบบเจาะจงประกอบด้วย 1) นักเรียนที่ดำรงตำแหน่งในสถานักเรียนและนักเรียนแกนนำวิชาการของโรงเรียน 2 พื้นที่ โดยแบ่งการถ่ายทอดกิจกรรมการเรียนรู้ออกเป็น 2 รอบ รอบละ 60 คน รวม 120 คน 2) ผู้บริหารและครูที่รับผิดชอบการพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ รอบละ 22 คน รวม 44 คน 3) ผู้นำชุมชนและผู้ปกครองที่มีส่วนร่วมในการพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียน รอบละ 22 คน รวม 44 คน รวมกลุ่มเป้าหมายในการถ่ายทอดรูปแบบการเรียนรู้ รวมทั้งสิ้น 208 คน

เครื่องมือและการหาคุณภาพเครื่องมือที่ใช้ในส่วนที่ 2

แบบทดสอบความรู้ ทักษะ และทัศนคติก่อนและหลังการเรียนรู้ ของกิจกรรมหลักในการพัฒนาการเรียนรู้ 5 ด้าน เนื้อหาสาระการเรียนรู้ 10 เรื่อง ผ่านการตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือโดยผู้เชี่ยวชาญด้านการศึกษา ด้านการวิจัย และด้านการส่งเสริมคุณธรรม จำนวน 5 คน โดยใช้ดัชนีความสอดคล้องของเนื้อหาและวัตถุประสงค์การเรียนรู้

(IOC) ในแต่ละข้อไม่น้อยกว่า 0.50 และทดสอบใช้กับกลุ่มนักเรียน ผู้บริหาร ครู ผู้ปกครองและชุมชน ที่ไม่ใช้กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 คน เพื่อนำมาวิเคราะห์หาค่าความยาก (P มีค่าระหว่าง 0.20–0.80) ค่าอำนาจจำแนก (r มีค่าตั้งแต่ 0.20 ขึ้นไป) และค่าความเที่ยง (Reliability) โดยใช้สูตรสัมประสิทธิ์แอลฟาครอนบาค (Cronbach's Alpha Coefficient $\alpha = 0.945$)

การวิเคราะห์ข้อมูลในส่วนที่ 2 แบ่งออกเป็น 2 ส่วน คือ

1) วิเคราะห์ข้อมูลสำหรับกลุ่มเป้าหมายในการทดลองใช้รูปแบบการเรียนรู้ โดยวิเคราะห์ข้อมูลจากค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ดัชนีความสอดคล้องของเนื้อหาและวัตถุประสงค์การเรียนรู้ (IOC)

2) วิเคราะห์ข้อมูลก่อนเรียนของนักเรียน ผู้บริหาร ครู ผู้ปกครอง และผู้นำชุมชน กลุ่มเป้าหมายในการถ่ายทอดกิจกรรมการเรียนรู้โดยวิเคราะห์ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ระยะที่ 3 (D2) สรุปผลการใช้รูปแบบการเรียนรู้สู่สังคมคุณธรรมสำหรับนักเรียนในพื้นที่นวัตกรรมการศึกษาเชียงใหม่ มี 5 ขั้นตอนคือ

ขั้นตอนที่ 1 เก็บข้อมูลด้วยการทดสอบหลังเรียนของนักเรียน ผู้บริหาร ครู ผู้ปกครอง และผู้นำชุมชน กลุ่มเป้าหมายในการถ่ายทอดกิจกรรมการเรียนรู้ในระยะที่ 2

ขั้นตอนที่ 2 การวิเคราะห์และสังเคราะห์ผลจากการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ด้วยการวัดความรู้ (Knowledge) ทักษะ (Skill) และทัศนคติ (Attitudes) ก่อนถ่ายทอดและหลังจากการถ่ายทอดกิจกรรมการเรียนรู้

ขั้นตอนที่ 3 การสังเคราะห์ผลจากการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ด้วยการประเมินความพึงพอใจและข้อเสนอแนะของกลุ่มเป้าหมายในระยะที่ 2

ขั้นตอนที่ 4 การคืนข้อมูลกลับสู่ชุมชน ซึ่งประกอบด้วย 4 ประเด็นหลัก ได้แก่ 1) การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ (ทำอะไรไป) 2) ความประทับใจในการจัดการเรียนรู้ (ได้อะไร) 3) การนำไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน 4) การต่อยอดผลงานวิจัย

ขั้นตอนที่ 5 สรุปผลการนำไปใช้และปรับปรุงรูปแบบการเรียนรู้สู่สังคมคุณธรรมสำหรับนักเรียนในพื้นที่นวัตกรรมการศึกษาเชียงใหม่

กลุ่มเป้าหมายในระยะที่ 3

เลือกแบบเจาะจงประกอบด้วย

1) นักเรียนที่ดำรงตำแหน่งในสถานศึกษาและนักเรียนแกนนำวิชาการของโรงเรียน 2 พื้นที่ โดยแบ่งการถ่ายทอดกิจกรรมการเรียนรู้ออกเป็น 2 รอบ รอบละ 60 คน รวม 120 คน

2) ผู้บริหารและครูที่รับผิดชอบการพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ รอบละ 22 คน รวม 44 คน

3) ผู้นำชุมชนและผู้ปกครองที่มีส่วนร่วมในการพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียน รอบละ 22 คน รวม 44 คน

รวมกลุ่มเป้าหมายในการถ่ายทอดรูปแบบการเรียนรู้รวมทั้งสิ้น 208 คน

เครื่องมือและการหาคุณภาพเครื่องมือที่ใช้ในระยะที่ 3 ประกอบด้วย

1) แบบทดสอบความรู้ ทักษะ และทัศนคติ ก่อนและหลังการเรียนรู้ ของกิจกรรมหลักในการพัฒนาการเรียนรู้ 5 ด้าน เนื้อหาสาระการเรียนรู้ 10 เรื่อง

2) แบบประเมินความพึงพอใจที่มีต่อกิจกรรมการเรียนรู้ ประกอบด้วยความคิดเห็นเกี่ยวกับ

1. ความเหมาะสมของวัตถุประสงค์การจัดกิจกรรม
2. ความเหมาะสมของกลุ่มผู้เข้าร่วมกิจกรรม
3. ความเหมาะสมของเนื้อหาสาระการเรียนรู้
4. ความเหมาะสมของกระบวนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้
5. ความเหมาะสมของสื่อการเรียนรู้และแหล่งการเรียนรู้
6. ความเหมาะสมของวิธีการวัดและการประเมินผลการเรียนรู้
7. ประโยชน์ที่นักเรียนและบุคคลที่เกี่ยวข้องจะได้รับจากกิจกรรมการเรียนรู้
8. ระดับความพึงพอใจโดยภาพรวมของการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ และข้อเสนอในการปรับปรุงการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ผ่านการตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือโดยผู้เชี่ยวชาญด้านการศึกษา ด้านการวิจัย และด้านการส่งเสริมคุณธรรม จำนวน 5 คน โดยใช้ดัชนีความสอดคล้องของเนื้อหาและวัตถุประสงค์การเรียนรู้ (IOC) ในแต่ละข้อไม่น้อยกว่า 0.50

3) แบบบันทึกการคืนข้อมูลกลับสู่ชุมชน ประกอบด้วย 4 ประเด็นหลัก ได้แก่ ประเด็นที่ 1 การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ (ทำอะไรไป) ประเด็นที่ 2 ความประทับใจในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ (ได้อะไร) ประเด็นที่ 3 การนำไป

ประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน และประเด็นที่ 4 การต่อยอดผลงานวิจัย ผ่านการตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือโดยผู้เชี่ยวชาญด้านการศึกษาด้านการวิจัย และด้านการส่งเสริมคุณธรรม จำนวน 5 คน โดยใช้ดัชนีความสอดคล้องของเนื้อหาและวัตถุประสงค์การเรียนรู้ (IOC) ในแต่ละข้อไม่น้อยกว่า 0.50

การวิเคราะห์ข้อมูลในระยะที่ 3

1) การวัดความรู้ ทักษะ และทัศนคติก่อนและหลังเรียนของนักเรียนและผู้ที่เกี่ยวข้อง วิเคราะห์ข้อมูลโดยวิเคราะห์ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เปรียบเทียบคะแนนทดสอบก่อนและหลังเรียนด้วย t-test (Dependent Samples)

2) การประเมินความพึงพอใจของนักเรียนวิเคราะห์ข้อมูลโดยวิเคราะห์ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

3) การคืนข้อมูลกลับสู่ชุมชน ใช้การวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) และนำเสนอแบบบรรยาย

ผลการวิจัย

1. การศึกษาสภาพและความต้องการในการเรียนรู้สู่สังคมคุณธรรมสำหรับนักเรียนในพื้นที่นวัตกรรมการศึกษาเชิงใหม่ พบว่า ภาพรวมสภาพการดำเนินการอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.04$, S.D. = 0.904) และความต้องการในการเรียนรู้อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.11$, S.D. = 0.858) ดังที่ปรากฏในตารางที่ 2

ตารางที่ 2 ภาพรวมสภาพและความต้องการในการเรียนรู้สู่สังคมคุณธรรมสำหรับนักเรียนในพื้นที่นวัตกรรมการศึกษาเชิงใหม่

รายการ	สภาพในการเรียนรู้สู่สังคมคุณธรรมสำหรับนักเรียนในพื้นที่นวัตกรรม			ความต้องการในการเรียนรู้สู่สังคมคุณธรรมสำหรับนักเรียนในพื้นที่นวัตกรรม			PNI _{Modified} (I-D)/D	ลำดับ
	การศึกษาเชิงใหม่			การศึกษาเชิงใหม่				
	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล		
1. ด้าน “ความดี” การปฏิบัติหลักธรรมตามศาสนา	3.99	0.990	มาก	4.05	0.891	มาก	0.015	3
2. ด้าน “ความถูกต้อง”	4.23	0.830	มาก	4.22	0.776	มาก	-0.002	4
3. ด้าน “ความเป็นธรรม”	3.60	1.157	มาก	3.88	1.056	มาก	0.077	1
4. ด้านการเป็นคนไทย 4.0	4.35	0.717	มาก	4.31	0.741	มาก	-0.009	5
5. ด้านการเตรียมทักษะชีวิตในศตวรรษที่ 21 ของนักเรียนตามกรอบแนวคิดขององค์การอนามัยโลก (WHO, 1997)	4.03	0.826	มาก	4.10	0.828	มาก	0.017	2
ภาพรวมเฉลี่ย	4.04	0.904	มาก	4.11	0.858	มาก		

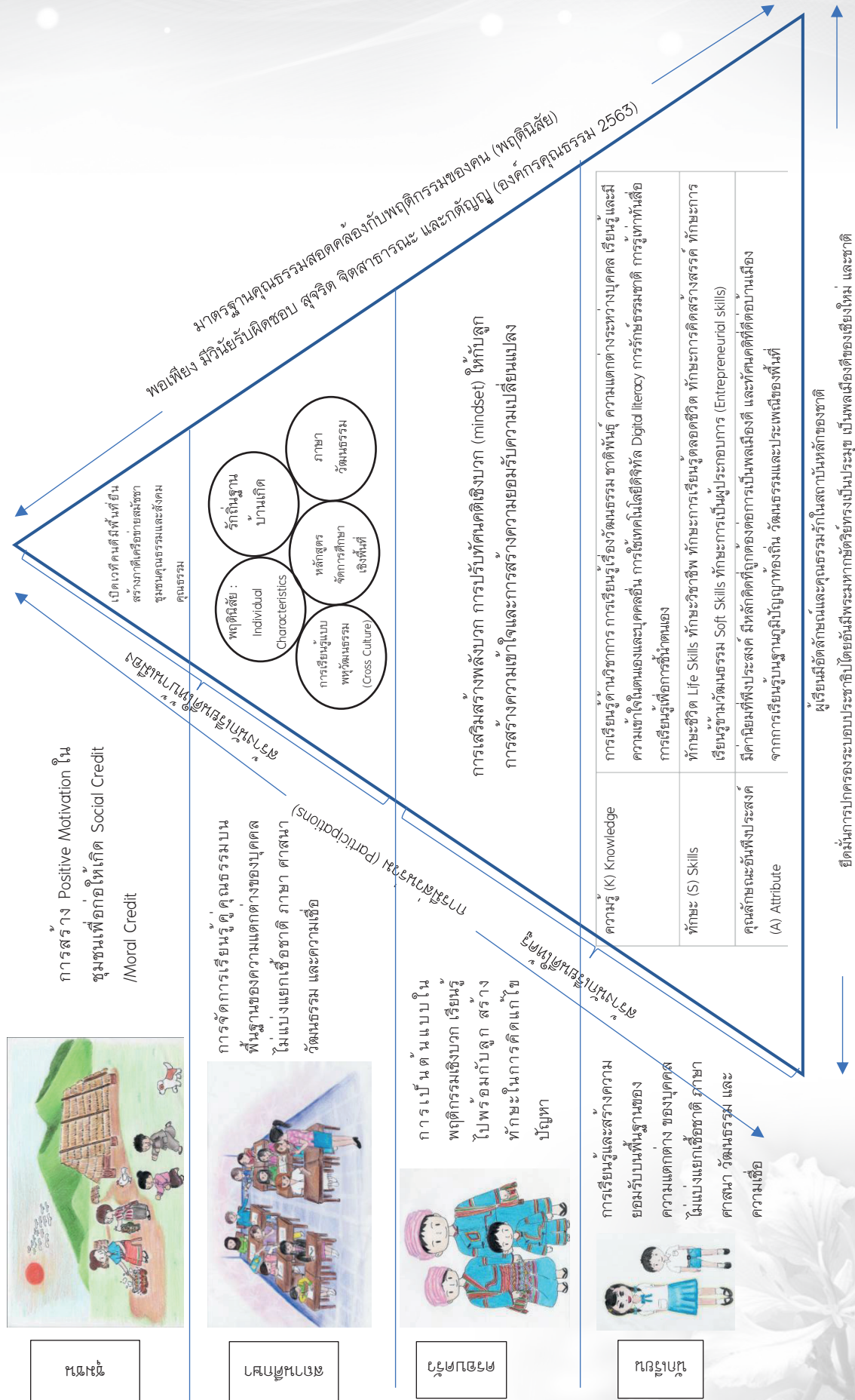
สำหรับลำดับความต้องการจำเป็น (Priority Needs Index: PNI_{Modified}) ในการพัฒนารูปแบบการเรียนรู้สู่สังคมคุณธรรมสำหรับนักเรียนในพื้นที่นวัตกรรมการศึกษาเชิงใหม่ พบว่า กลุ่มผู้ให้ข้อมูลให้ความสำคัญจำเป็นในการพัฒนาด้าน “ความเป็นธรรม” เป็นลำดับที่ 1 (PNI_{Modified} = 0.077) รองลงมาคือ ด้าน “การเตรียม

ทักษะชีวิตในศตวรรษที่ 21 ของนักเรียน” (PNI_{Modified} = 0.017) และด้าน “ความดี” การปฏิบัติหลักธรรมตามศาสนา (PNI_{Modified} = 0.015) ตามลำดับ (ตารางที่ 2) แนวทางในการพัฒนารูปแบบการเรียนรู้ คือ การเตรียมความพร้อมของนักเรียนกับระบบนิเวศรอบๆ ตัวของนักเรียน ประกอบด้วย ผู้ปกครอง ครู เพื่อน และ

คนในชุมชน ซึ่งส่งผลต่อ 1) เพื่อนดีควรเข้าใจความแตกต่างระหว่างบุคคล 2) ครอบครัวดีควรมีความเข้าใจถึงการมีค่านิยมที่แตกต่าง ความต่างในอุปนิสัย การมีความคาดหวังที่ซ่อนเร้น การสื่อสารในด้านลบและไม่มีประสิทธิภาพ การมีอคติที่นำไปสู่การตีเตียน การเปลี่ยนแปลงทางกายและอารมณ์ภายใต้ความกดดัน ประสิทธิภาพการเป็นพ่อแม่ที่ดี 3) ครูดีควรเข้าใจความรู้สึก ความคิดเห็นที่แตกต่าง การใช้คำพูดที่รุนแรง การใช้อารมณ์ในการตัดสินใจ และ 4) ชุมชนดีควรเข้าใจวิธีการถ่ายทอดภูมิปัญญาท้องถิ่น และวิชาชีพต่าง ๆ กฎเกณฑ์ ระเบียบของสังคม ค่านิยมที่พึงประสงค์มีอัตลักษณ์และคุณธรรม รักในสถาบันหลักของชาติ ยึดมั่นการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข เป็นพลเมืองดี โดยใช้มาตรฐานคุณธรรมที่สอดคล้องกับพฤติกรรมของคน (พฤตินิสัย) ประกอบด้วย ความพอเพียง มีวินัยรับผิดชอบ สุจริต มีจิตสาธารณะ และกตัญญู (Center for Morality Promotion Public Organization, 2023b) โดยการมีส่วนร่วมคือ 1) นักเรียน ต้องยึดหลักการเรียนรู้และสร้างความยอมรับบนพื้นฐานความแตกต่างของบุคคล มีกรอบการพัฒนา คือ ด้านวิชาการ ให้ความรู้เกี่ยวกับวัฒนธรรม ความแตกต่างระหว่างบุคคล เข้าใจในตนเองและผู้อื่น การใช้เทคโนโลยีดิจิทัล การรักษัธรรมชาติ การรู้เท่าทันสื่อ และการชี้นำ

ตนเอง ด้านทักษะ ควรมีทักษะชีวิต ทักษะวิชาชีพ ทักษะการคิดสร้างสรรค์ ทักษะการเรียนรู้ข้ามวัฒนธรรม ทักษะทางสังคมที่ใช้เพื่อปฏิสัมพันธ์กับผู้คน (Soft Skills) และด้านคุณลักษณะ ควรพัฒนานักเรียนให้มีค่านิยมที่สอดคล้องกับวัฒนธรรมและภูมิปัญญาท้องถิ่น และมีทัศนคติที่ดีต่อบ้านเมือง 2) ครอบครัว ควรเป็นต้นแบบพฤติกรรมเชิงบวกให้กับลูก สร้างทักษะในการคิดแก้ไขปัญหา การปรับตัวทัศนคติ และสร้างความพร้อมให้ลูกยอมรับความเปลี่ยนแปลง 3) สถานศึกษา ซึ่งประกอบด้วยผู้บริหาร ครู เพื่อนนักเรียน และผู้ที่เกี่ยวข้อง ต้องจัดบรรยากาศการเรียนรู้คุณธรรมบนพื้นฐานของความแตกต่างระหว่างบุคคล สถานศึกษาควรมีหลักสูตรเชิงพื้นที่เน้นการเรียนรู้แบบพหุวัฒนธรรม เรียนรู้ภาษาและวัฒนธรรมที่หลากหลาย สร้างจิตสำนึกรักถิ่นฐานบ้านเกิด โดยพัฒนานักเรียนให้มีพฤตินิสัยที่เหมาะสมตามบริบท และ 4) ชุมชน ต้องสร้างการจูงใจในแง่บวก (Positive Motivation) เพื่อก่อให้เกิดระบบส่งเสริมความดี (Social Credit) เพื่อบริการรับการทำความดีในชุมชน (Moral Credit) โดยเปิดเวทีคนดีมีพื้นที่ยืน สร้างเครือข่ายชุมชนและสังคมคุณธรรม ซึ่งมีหลักคิดคือ ตัวนักเรียนและครอบครัวร่วมสร้าง “นักเรียนดีให้ครู” และโรงเรียนร่วมสร้าง “นักเรียนดีให้บ้านเมือง” บนความร่วมมือของชุมชน ตามที่แสดงไว้ดังภาพที่ 2

ภาพที่ 2 แนวคิดในการจัดการเรียนรู้สังคมคุณธรรมสำหรับนักเรียนในพื้นที่นวัตกรรมการศึกษาเชิงใหม่

ข้อเสนอแนะในการพัฒนารูปแบบการเรียนรู้ ประกอบด้วย 1) การสร้างความรู้ด้านพฤติกรรมพอเพียง มีวินัย รับผิดชอบ สุจริต จิตสาธารณะ กตัญญู 2) การเรียนรู้ทักษะการข้ามวัฒนธรรมชาติพันธุ์ ความแตกต่างระหว่างบุคคล การเคารพสิทธิ ความเสมอภาคเท่าเทียม การคุ้มครองและพิทักษ์สิทธิเด็ก การกลั่นแกล้งกัน 3) ทักษะการใช้เทคโนโลยีดิจิทัล การรู้เท่าทันสื่อ 4) ทักษะการเรียนรู้ตลอดชีวิต การปรับตัว ต่อความเปลี่ยนแปลง สมรรถนะบูรณาการข้ามศาสตร์ 5) การเรียนรู้และเข้าใจในตนเองและผู้อื่น ค่านิยม ทางด้านเพศ 6) ทักษะในศตวรรษที่ 21 การวิเคราะห์ ความคิดในเชิงสร้างสรรค์ ความคิดในเชิงออกแบบและ คิดรบบยอด 7) การเรียนรู้เพื่อการชี้นำตนเอง (Self-Directed Learning) 8) การรักษและประยุกต์ใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่น สร้างค่านิยมที่พึงประสงค์สอดคล้องกับวัฒนธรรม ของตน 9) ทักษะการเป็นผู้ประกอบการ การตัดสินใจ แก้ปัญหา และ 10) การเป็นพลเมืองที่เข้มแข็ง มีทัศนคติ ที่ดีต่อบ้านเมือง เป็นพลเมืองดี สำหรับวิธีการเรียนรู้ ควรเรียนรู้แบบพหุวัฒนธรรม การบรรยายเชิงปฏิบัติการ การจัดการความรู้และการใช้กรณีศึกษา การลงมือปฏิบัติจริง

อภิปรายกลุ่ม และเกม สำหรับผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย พบว่า ควรพัฒนาเพื่อน ครู ผู้ปกครอง และชุมชนไปพร้อม ๆ กับนักเรียน สื่อการเรียนรู้ควรสอดคล้องกับเนื้อหาและ วิธีการเรียนรู้ ซึ่งประกอบด้วย วิทยากร บุคคลตัวอย่าง และแผนภาพหรือสื่อมัลติมีเดีย วิธีการวัดผลประกอบ ด้วยการสังเกตพฤติกรรม การเขียนสะท้อนการเรียนรู้ การวัดความรู้ ทักษะ เจตคติ และการประเมินตนเอง ควรสอดคล้องกับกิจกรรมการเรียนรู้ วิทยากร/หน่วยงาน ที่รับผิดชอบจะประกอบด้วยปราชญ์ชาวบ้าน วิทยากร ด้านมนุษยศาสตร์/สังคมศาสตร์ จิตวิทยา ภาษาศาสตร์ รัฐศาสตร์ ในการจัดลำดับความจำเป็นในการพัฒนา คือ การสร้างความรู้ด้านพหุวัฒนธรรม ทักษะข้ามวัฒนธรรม และ ความฉลาดทางดิจิทัล ตามลำดับ

2. การพัฒนารูปแบบการเรียนรู้สู่สังคม วัฒนธรรมสำหรับนักเรียนในพื้นที่นวัตกรรมการศึกษา เชียงใหม่ ประกอบด้วย กิจกรรมการจัดการเรียนรู้ วัตถุประสงค์ เนื้อหาสาระ กระบวนการจัดกิจกรรม เทคนิคการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ และการวัดและ การประเมินผล จำนวน 10 กิจกรรม จากการเรียนรู้ใน 5 ด้าน ตามที่แสดงไว้ในตารางที่ 3

ตารางที่ 3 กิจกรรมการเรียนรู้สู่สังคมคุณธรรมสำหรับนักเรียนในพื้นที่นวัตกรรมการศึกษาเชียงใหม่

ที่	ด้านการพัฒนา	วัตถุประสงค์	เนื้อหา	กระบวนการจัดกิจกรรม	การวัดและประเมินผล	ผู้ที่เกี่ยวข้อง
1	ด้าน “ความดี” การปฏิบัติหลักธรรมตามศาสนา	1. นักเรียนมีความรู้ในการสร้างพหุวัฒนธรรมที่ดี 5 ประการ คือ “พอเพียง มีวินัยรับผิดชอบ สุจริต จิตสาธารณะ และกตัญญู”	1.1 “ละอ่อนเชียงใหม่ มี 5 พหุวัฒนธรรม พอเพียง มีวินัยรับผิดชอบ สุจริต จิตสาธารณะ และกตัญญู” (Individual Characteristics)	1. การอภิปรายกลุ่ม (Group Discussion) 2. การแลกเปลี่ยนความคิดเห็นระหว่างกัน (Pair and Share)	1. ทดสอบความรู้และทัศนคติก่อนและหลังการเรียนรู้	1. นักเรียน
		1. นักเรียนมีทักษะในการเรียนรู้ด้วยตนเอง 2. ผู้ปกครองและครูมีส่วนร่วมในการวางแผนการดำเนินงานของนักเรียน	1.2 “ละอ่อนเชียงใหม่ เอียนฐ์และชี้นำตัวเอง” (Self-Directed Learning) การวิเคราะห์ตนเอง การออกแบบกระบวนการเรียนรู้ การสร้างวินัยในตนเอง การปฏิบัติ และการประเมินผล	3. การบรรยาย	1. ทดสอบความรู้และทัศนคติก่อนและหลังการเรียนรู้	1. นักเรียน 2. ผู้ปกครอง 3. ครู

ตารางที่ 3 (ต่อ)

ที่	ด้านการพัฒนา	วัตถุประสงค์	เนื้อหา	กระบวนการจัดกิจกรรม	การวัดและประเมินผล	ผู้ที่เกี่ยวข้อง
2	ด้าน “ความถูกต้อง”	1. นักเรียน ผู้ปกครอง ครู และชุมชน มีความรู้เกี่ยวกับอัตลักษณ์ทางเพศที่หลากหลายของมนุษย์	2.1 “ ละอ่อนเจียงใหม่เข้าใจและยอมรับความหลากหลายทางเพศ ” (Gender and Sexual Diversity) เพศภาวะ/เพศสภาพ อัตลักษณ์ทางเพศ สิทธิและการยอมรับ และปฏิบัติต่อความหลากหลายทางเพศ	4. กิจกรรม เกม ฯลฯ	1.ทดสอบความรู้ และทัศนคติก่อนและหลังการเรียนรู้	1. นักเรียน 2. ผู้ปกครอง 3. ครู 4. ชุมชน
		1. นักเรียน ผู้ปกครอง ครู และชุมชน มีความรู้ในการสร้างจิตสำนึกความเป็นพลเมืองดีตามวิถีประชาธิปไตย	2.2 “ ละอ่อนเจียงใหม่สำนึกพลเมืองดีในวิถีชีวิตประชาธิปไตย ” หลักการเป็นพลเมืองในวิถีประชาธิปไตย การเคารพศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ สิทธิ เสรีภาพ และกฎกติกาของสังคมที่เป็นธรรม การรับผิดชอบต่อตนเอง สังคม และประเทศ		1. ทดสอบความรู้และทัศนคติก่อนและหลังการเรียนรู้	1. นักเรียน 2. ผู้ปกครอง 3. ครู 4. ชุมชน
3	ด้าน “ความเป็นธรรม”	1. นักเรียน ผู้ปกครอง และครู มีความรู้ในการสร้างทักษะการใช้คำพูดเชิงลบทำร้ายจิตใจผู้อื่น หรือการกระทำรุนแรงต่อร่างกายผู้อื่นที่อ่อนแอกว่า	3.1 “ ละอ่อนเจียงใหม่ทำคู่สร้างสรรค์สร้างสังคมน่าอยู่ ” (Stop-Bully) ความแตกต่าง ผลกระทบ ของการเล่น และการรังแก การรังแกในโซเชียลมีเดีย การเข้าใจ ยอมรับในความแตกต่างของบุคคล วงจรการรังแก การยุติบทบาทผู้ที่เกี่ยวข้องในวงจรการรังแก		1. ทดสอบความรู้และทัศนคติก่อนและหลังการเรียนรู้	1. นักเรียน 2. ผู้ปกครอง 3. ครู
		1. นักเรียน ผู้ปกครอง และครูมีความรู้ในสิทธิพื้นฐานของเด็ก บนพื้นฐานความหลากหลายทางด้านชาติพันธุ์ ภาษา ศาสนา วัฒนธรรม และความเชื่อ	3.2 “ ละอ่อนเจียงใหม่เข้าใจพิทักษ์สิทธิเด็ก ” การคุ้มครองและการพิทักษ์สิทธิเด็ก 4 ประการ สิทธิที่จะมีชีวิต สิทธิที่จะได้รับการปกป้อง สิทธิที่จะได้รับการพัฒนา สิทธิที่จะมีส่วนร่วม และสิทธิในกระบวนการยุติธรรม		1. ทดสอบความรู้และทัศนคติก่อนและหลังการเรียนรู้	1. นักเรียน 2. ผู้ปกครอง 3. ครู
4	ด้านการเป็นคนไทย 4.0	1. นักเรียนมีความรู้ในด้านความแตกต่างระหว่างบุคคล ด้านท้องถิ่น ภาษา วัฒนธรรม ศาสนา และความเชื่อ	4.1 “ ละอ่อนเจียงใหม่รู้จักบ้านฉันบ้านเธอ ” ทักษะการสร้างสัมพันธภาพระหว่างบุคคล (Interpersonal Relationship Skills) ท้องถิ่น ภาษา วัฒนธรรม ศาสนา ความเชื่อ		1. ทดสอบความรู้และทัศนคติก่อนและหลังการเรียนรู้	1. นักเรียน
		1. นักเรียนมีความรู้ภูมิศาสตร์ ประวัติศาสตร์ เศรษฐศาสตร์ ศิลปะและวัฒนธรรม	4.2 “ ละอ่อนเจียงใหม่รักเจียงใหม่ ” ความรู้เกี่ยวกับภูมิศาสตร์ ประวัติศาสตร์ เศรษฐศาสตร์ ศิลปะและวัฒนธรรมของจังหวัดเชียงใหม่		1. ทดสอบความรู้และทัศนคติก่อนและหลังการเรียนรู้	1. นักเรียน

ตารางที่ 3 (ต่อ)

ที่	ด้านการพัฒนา	วัตถุประสงค์	เนื้อหา	กระบวนการจัดกิจกรรม	การวัดและประเมินผล	ผู้ที่เกี่ยวข้อง
5	ด้านการเตรียมทักษะชีวิตในศตวรรษที่ 21 ของนักเรียนตามกรอบแนวคิดขององค์การอนามัยโลก (World Health Organization (WHO), 1997)	1. นักเรียนมีความรู้สำหรับการป้องกันตนเองจากการถูกจู่โจมจากเนื้อหาของสื่อ	5.1 “ ละอ่อนเจียงใหม่อ่านอย่างฉลาด รู้เท่าทันสื่อ ” ทักษะสารสนเทศ สื่อ เทคโนโลยี (Information, Media and Technology Skills) การรู้เท่าทันสื่อ การวิเคราะห์ การแยกแยะองค์ประกอบในการนำเสนอของสื่อ การเข้าใจการตีความสื่อ การประเมินค่า การใช้สื่อให้เกิดประโยชน์กับตนเอง และครอบครัว		1. ทดสอบความรู้และทัศนคติก่อนและหลังการเรียนรู้	1. นักเรียน 2. ผู้ปกครอง 3. ครู
		2. นักเรียนมีทักษะในการคิดวิเคราะห์ แยกแยะ และรู้จักตั้งคำถามต่อเนื้อหาของสื่ออย่างมีวิจารณญาณ	5.2 “ ละอ่อนเจียงใหม่เก่งทักษะชีวิต ” (Life Skills) ทักษะการตัดสินใจ ทักษะการแก้ปัญหา ทักษะการคิดสร้างสรรค์ ทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณ ทักษะการสื่อสารอย่างมีประสิทธิภาพ ทักษะการสร้างสัมพันธภาพระหว่างบุคคล ทักษะการตระหนักรู้ในตน ทักษะการเข้าใจผู้อื่น ทักษะการจัดการกับอารมณ์ และทักษะการจัดการกับความเครียด		1. ทดสอบความรู้และทักษะก่อนและหลังการเรียนรู้	1. นักเรียน

ผลการตรวจสอบและยืนยันกิจกรรมหลักในการพัฒนาการเรียนรู้ 5 ด้าน การพัฒนาเนื้อหาสาระการเรียนรู้ 10 เรื่อง ซึ่งประกอบด้วยกระบวนการและเทคนิคการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ รวมถึงตรวจสอบรูปแบบการเรียนรู้สู่สังคมคุณธรรมสำหรับนักเรียนในพื้นที่นวัตกรรมการศึกษาเชิงใหม่โดยผู้เชี่ยวชาญด้านการศึกษาและด้านการส่งเสริมคุณธรรม จำนวน 5 คน และดัชนีความสอดคล้องของเนื้อหาและวัตถุประสงค์การเรียนรู้ (Index of Item Objective Congruence: IOC) พบว่า ภาพรวมของกิจกรรมการเรียนรู้ IOC = 0.66 และในแต่ละกิจกรรมมีค่า IOC ไม่น้อยกว่า 0.50

3. การศึกษาผลการใช้รูปแบบการเรียนรู้สู่สังคมคุณธรรมสำหรับนักเรียนในพื้นที่นวัตกรรมการศึกษาเชิงใหม่ พบว่าผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนด้านความรู้ (Knowledge) หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ($t_{29} = 14.79, p = 0.00$) และด้านทักษะ (Skill) หลังเรียนสูงกว่า ก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ($t_{29} = 13.96, p = 0.00$) และผลสัมฤทธิ์

ทางการเรียนด้านทัศนคติ (Attitude) ในภาพรวมการถ่ายทอดกิจกรรมการเรียนรู้มีเจตคติที่ดีต่อรูปแบบและกระบวนการเรียนรู้ ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.73, S.D. = 0.504$) รองลงมาคือ เจตคติที่มีต่อความสามารถในการประยุกต์ใช้ความรู้ที่ได้รับ ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.72, S.D. = 0.507$) และเจตคติที่มีต่อการรับรู้ประสิทธิภาพและประสิทธิผลของการเรียนรู้ที่ได้รับจากบทเรียนในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.66, S.D. = 0.510$) ตามลำดับ

ผลการวิเคราะห์ความพึงพอใจที่มีต่อกิจกรรมการเรียนรู้พบว่าความพึงพอใจของนักเรียน ผู้บริหาร ครู ผู้ปกครอง และชุมชน มีระดับความพึงพอใจต่อกิจกรรมการเรียนรู้มากที่สุดในกิจกรรมละอ่อนเจียงใหม่ กำอูสร้างสรรค์ สร้างสังคมน่าอยู่ ($\bar{X} = 4.89, S.D. = 0.784$) รองลงมาคือ กิจกรรมละอ่อนเจียงใหม่ อ่านอย่างฉลาด รู้เท่าทันสื่อ” ทักษะสารสนเทศ สื่อ เทคโนโลยี ($\bar{X} = 4.88, S.D. = 0.854$) และกิจกรรมการเรียนรู้ละอ่อนเจียงใหม่ เข้าใจและยอมรับความหลากหลายทางเพศ ($\bar{X} = 4.78, S.D. = 0.892$) ตามลำดับ ดังที่แสดงไว้ในตารางที่ 4

ตารางที่ 4 ความพึงพอใจของนักเรียน ผู้บริหาร ครู ผู้ปกครอง และชุมชนที่มีต่อกิจกรรมการเรียนรู้

ที่	ด้านการพัฒนา	เนื้อหา	n	ความพึงพอใจ		
				$\bar{x}$	S.D.	แปลผล
1	ด้าน “ความดี” การปฏิบัติ หลักธรรมตามศาสนา	1.1 “ละอ่อนเจียงใหม่มี 5 พุทธินิสัย พอเพียง มีวินัยรับผิดชอบ สุจริต จิตสาธารณะ และกตัญญู”	208	4.59	0.658	มากที่สุด
		1.2 ละอ่อนเจียงใหม่เขียนรู้และชี้หน้าตัวเอง	208	4.63	0.753	มากที่สุด
2	ด้าน “ความถูกต้อง”	2.1 “ละอ่อนเจียงใหม่ เข้าใจและยอม ยับยั้งความหลากหลายทางเพศ”	208	4.78	0.892	มากที่สุด
		2.2 “ละอ่อน เจียงใหม่สำนึกพลเมืองดี ในวิถีชีวิตประชาธิปไตย”	208	4.65	0.881	มากที่สุด
3	ด้าน “ความเป็นธรรม”	3.1 “ละอ่อนเจียงใหม่ กำจัดผู้สร้างสรรค์ สร้างสังคมน่าอยู่”	208	4.89	0.784	มากที่สุด
		3.2 “ละอ่อนเจียงใหม่ เข้าใจพิทักษ์สิทธิเด็ก”	208	4.75	0.875	มากที่สุด
4	ด้านการเป็นคนไทย 4.0	4.1 “ละอ่อนเจียงใหม่ รู้จัก บ้านฉัน บ้านเธอ” ทักษะการสร้างสัมพันธ์ภาพ ระหว่างบุคคล	208	4.67	0.963	มากที่สุด
		4.2 “ละอ่อนเจียงใหม่ รักษ์เจียงใหม่”	208	4.73	0.784	มากที่สุด
5	ด้านการเตรียมทักษะชีวิตใน ศตวรรษที่ 21 ของนักเรียน ตามกรอบแนวคิดขององค์การ อนามัยโลก (WHO, 1997)	5.1 “ละอ่อนเจียงใหม่ อ่านอย่างฉลาด รู้เท่าทันสื่อ” ทักษะสารสนเทศ สื่อ เทคโนโลยี	208	4.88	0.854	มากที่สุด

สรุปผลการวิจัย

1. สภาพการเรียนรู้ในภาพรวมมีสภาพการดำเนินการอยู่ในระดับมาก สำหรับความต้องการในการเรียนรู้ในภาพรวมมีความต้องการอยู่ในระดับมาก

2. การพัฒนารูปแบบการเรียนรู้สู่สังคมคุณธรรมสำหรับนักเรียนในพื้นที่นวัตกรรมการศึกษาเชิงใหม่ใน 5 ด้าน 10 กิจกรรม คือ 1) ด้าน “ความดี” การปฏิบัติหลักธรรมตามศาสนา ประกอบด้วยกิจกรรม “ละอ่อนเจียงใหม่มี 5 พุทธินิสัย พอเพียง มีวินัยรับผิดชอบ สุจริต จิตสาธารณะ และกตัญญู (Individual Characteristics)” และกิจกรรม “ละอ่อนเจียงใหม่เขียนรู้และชี้หน้าตัวเอง (Self-Directed Learning)” 2) ด้าน “ความถูกต้อง” ประกอบด้วยกิจกรรม “ละอ่อนเจียงใหม่เข้าใจและยอมยับยั้งความหลากหลายทางเพศ (Gender and Sexual Diversity)” และกิจกรรม

“ละอ่อนเจียงใหม่สำนึกพลเมืองดีในวิถีชีวิตประชาธิปไตย”

3) ด้าน “ความเป็นธรรม” ประกอบด้วยกิจกรรม “ละอ่อนเจียงใหม่กำจัดผู้สร้างสรรค์ สร้างสังคมน่าอยู่ (Stop-Bully)” และ กิจกรรม “ละอ่อนเจียงใหม่เข้าใจพิทักษ์สิทธิเด็ก”

4) ด้านการเป็นคนไทย 4.0 ประกอบด้วยกิจกรรม “ละอ่อนเจียงใหม่รู้จักบ้านฉันบ้านเธอ” ทักษะการสร้างสัมพันธ์ภาพระหว่างบุคคล (Interpersonal Relationship Skills) และ กิจกรรม “ละอ่อนเจียงใหม่รักษ์เจียงใหม่” และ 5) ด้านการเตรียมทักษะชีวิตในศตวรรษที่ 21 ประกอบด้วย กิจกรรม “ละอ่อนเจียงใหม่อ่านอย่างฉลาด รู้เท่าทันสื่อ” ทักษะสารสนเทศ สื่อ เทคโนโลยี (Information, Media and Technology Skills) และกิจกรรม “ละอ่อนเจียงใหม่เก่งทักษะชีวิต (Life Skills)”

3. การศึกษาผลการใช้รูปแบบการเรียนรู้สู่สังคมคุณธรรมสำหรับนักเรียนในพื้นที่นวัตกรรมการศึกษาเชิงใหม่พบว่าผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนด้านความรู้ (Knowledge) หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนด้านทักษะ (Skill) หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนด้านทัศนคติ (Attitude) ในภาพรวมการถ่ายทอดกิจกรรมการเรียนรู้มีเจตคติที่ดีต่อรูปแบบและกระบวนการเรียนรู้ในระดับมากที่สุด รองลงมาคือเจตคติที่มีต่อความสามารถในการประยุกต์ใช้ความรู้ที่ได้รับและเจตคติที่มีต่อการรับรู้ประสิทธิภาพและประสิทธิผลของการเรียนรู้ที่ได้รับจากบทเรียน ตามลำดับ ความพึงพอใจที่มีต่อกิจกรรมการเรียนรู้พบว่าความพึงพอใจของนักเรียน ผู้บริหาร ครู ผู้ปกครอง และชุมชน มีระดับความพึงพอใจต่อกิจกรรมการเรียนรู้มากที่สุด ในกิจกรรมละอ่อนเจียงใหม่ กำอู่สร้างสรรค์สร้างสังคมน่าอยู่ รองลงมาคือ กิจกรรมละอ่อนเจียงใหม่อ่านอย่างฉลาด รู้เท่าทันสื่อ” ทักษะสารสนเทศ สื่อ เทคโนโลยี และกิจกรรมการเรียนรู้ละอ่อนเจียงใหม่เข้าใจและยอมรับความหลากหลายทางเพศ ตามลำดับ

การอภิปรายผลการวิจัย

การอภิปรายผลการวิจัยแบ่งออกเป็น 3 ส่วนประกอบไปด้วย

ส่วนที่ 1 จากการศึกษาสภาพและความต้องการในการเรียนรู้สู่สังคมคุณธรรมสำหรับนักเรียนในพื้นที่นวัตกรรมการศึกษาเชิงใหม่ซึ่งพบว่า

1. การพัฒนารูปแบบการเรียนรู้สู่สังคมคุณธรรมสำหรับนักเรียนในพื้นที่นวัตกรรมการศึกษาเชิงใหม่จะเห็นได้ว่าต้องเน้นการพัฒนาตนเองของนักเรียน และต้องพัฒนาเพื่อนนักเรียน ครู ผู้บริหาร และชุมชนของนักเรียน ให้มีความรู้ความเข้าใจในเรื่องของคุณธรรม จริยธรรม ค่านิยมที่พึงประสงค์ การนำไปใช้ในการดำรงชีวิต และคุณธรรมแท้จริงคือการประพฤติปฏิบัติตนในทางที่ดี ไม่เบียดเบียนผู้อื่น การรู้จักหน้าที่และเคารพสิทธิของผู้อื่น ซึ่งสอดคล้องกับหลักกิริยาวัตร 10 ประการสำหรับเนื้อหาในการพัฒนานักเรียนสู่สังคมคุณธรรมที่พึงประสงค์ มีความสอดคล้องกับทักษะชีวิตในศตวรรษ

ที่ 21 ซึ่งเป็นทักษะสำคัญในการดำเนินชีวิต ซึ่งประกอบไปด้วย 1) ทักษะการเรียนรู้และนวัตกรรม มีความคิดสร้างสรรค์ ใช้นวัตกรรมเพื่อการเรียนรู้และดำรงชีวิต มีวิจรรย์ญาณสามารถแก้ไขปัญหา มีความสามารถในการสื่อสารและมีทัศนคติในการทำงานกับบุคคลอื่น 2) ทักษะการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ การใช้ประโยชน์สนับสนุนการเรียนรู้และดำรงชีวิต ความฉลาดในการสื่อสาร รู้เท่าทันสื่อ และ 3) ทักษะชีวิตและอาชีพ ต้องรู้จักการปรับตัว มีความคิดริเริ่มในสิ่งใหม่ ใส่ใจดูแลตนเอง รู้จักการเข้าสู่สังคม และเรียนรู้วัฒนธรรมที่หลากหลายเป็นผู้นำ เรียนรู้ตลอดชีวิต ซึ่งสอดคล้องกับศูนย์คุณธรรมองค์กรมมหาชน (Center for Morality Promotion (Public Organization, 2023c) ที่ได้กล่าวถึงการสร้างระบบนิเวศคุณธรรมให้เกิดขึ้นในชุมชน รากฐานสำคัญคือ ครอบครัว ซึ่งเป็นหน่วยที่เล็กที่สุดในสังคม ซึ่งจะเป็นหน่วยที่สร้างความสุข สร้างสัมพันธภาพที่ดีของมนุษย์ และก้าวไปสู่หน่วยที่ใหญ่ขึ้นคือชุมชน เพื่อให้เกิดความเข้มแข็งและมีความยั่งยืน โดยอาศัยหลักการเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่การเกื้อกูลกันในสังคม

2. ลำดับความต้องการจำเป็นในการพัฒนาการเรียนรู้ ที่พบว่า ด้าน “ความเป็นธรรม” เป็นลำดับที่ 1 รองลงมาคือ ด้านการเตรียมทักษะชีวิตในศตวรรษที่ 21 และด้าน “ความดี” การปฏิบัติหลักธรรมตามศาสนา ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของสังคมคุณธรรม ของวราภรณ์ คงเจริญ (Kongcharoen, 2012) ที่กล่าวว่า การนำสังคมไทยให้กลับมาสู่การเป็นสังคมคุณธรรมต้องเริ่มจากการรักษา “มารยาท” ซึ่งถือได้ว่าเป็นพฤติกรรมอันดี นำหลักทศพิธราชธรรมและน้อมนำปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาเป็นแนวทางในการดำเนินชีวิตจนเป็นวิถีชีวิต เพราะความพอประมาณ ความมีเหตุผล และการมีภูมิคุ้มกันที่ดีบนพื้นฐานของความรู้และคุณธรรม จะเป็นการลดพฤติกรรม “อวิชชา” รวมถึงพฤติกรรมที่ทำให้เกิด ความโลภ ความโกรธ ความหลง สำหรับสายจิตรา นิสาย, มัลลิกา การกลสิขวิธิ และนารท ศรีละโพธิ์ (Nisai, Karakasikhawitee, & Srilapo, 2020) ที่ได้ศึกษาคุณธรรมจำเป็นสำหรับโรงเรียนชายขอบทางภาคเหนือ พบว่า คุณธรรมที่มีความจำเป็นสำหรับโรงเรียนชายขอบของทางภาคเหนือประกอบด้วย ความรักชาติ ศาสน์ กษัตริย์ ความรักและความภูมิใจ

ในความเป็นไทย ความซื่อสัตย์สุจริต ความมีระเบียบวินัย ความพอเพียง ความกตัญญูทวดที่ ความรับผิดชอบ การใฝ่รู้ การมีจิตสาธารณะ ความสามัคคีและสันติ ความอดทน ความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ ความขยันหมั่นเพียร ความเป็นพลเมืองในระบอบประชาธิปไตย ความมุ่งมั่นในการทำงาน การเคารพความแตกต่างและสิทธิมนุษยชน การมีจิตสำนึกในการอนุรักษ์ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม สำหรับผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องในการส่งเสริมคุณธรรมประกอบด้วยครอบครัว สถานศึกษา ชุมชน กลุ่มศาสนา กลุ่มอาชีพ และหน่วยงานอื่น ๆ มาร่วมเป็นเครือข่ายในการจัดการศึกษา ซึ่งจะเห็นได้ว่า กลุ่มผู้ให้ข้อมูลจะให้ความสำคัญในเรื่องความเป็นธรรม เนื่องจากยังขาดการยอมรับและการเข้าใจถึงความแตกต่างของชาติพันธุ์ ความเชื่อ ศาสนา วัฒนธรรมและภาษา สำหรับการเตรียมทักษะชีวิตในศตวรรษที่ 21 พบว่ามีความหลากหลายของพื้นที่ เช่น พื้นที่ลักษณะเป็นชุมชนเมือง นักเรียนมีความสามารถที่เกี่ยวข้องกับทักษะทางวิชาการ แต่ขาดทักษะการใช้ชีวิต ซึ่งจะแตกต่างกับนักเรียนที่อยู่ในชนบทและพื้นที่สูง ก็จะขาดทักษะทางวิชาการ และทักษะชีวิตสำคัญ เช่น การคิดวิเคราะห์ การตัดสินใจ เป็นต้น

ส่วนที่ 2 การพัฒนารูปแบบการเรียนรู้สู่สังคมคุณธรรมสำหรับนักเรียนในพื้นที่นวัตกรรมการศึกษา เชียงใหม่ ซึ่งพบว่า กิจกรรมการเรียนรู้สู่สังคมคุณธรรม สำหรับนักเรียน ประกอบด้วยกิจกรรม 5 ด้าน 10 กิจกรรม การเรียนรู้ดังต่อไปนี้

1. ด้าน “ความดี” การปฏิบัติหลักธรรมตามศาสนา ประกอบไปด้วย 1) กิจกรรมการเรียนรู้ “ละอ่อนเจียงใหม่มี 5 พุทธินิสัย พอเพียง มีวินัยรับผิดชอบ สุจริต จิตสาธารณะ และกตัญญู” ทำให้เข้าใจในการปฏิบัติตนที่ดีตามหลักศาสนา โดยยึดหลักพุทธินิสัยซึ่งเป็นพฤติกรรมที่สามารถประพฤติปฏิบัติได้ ไม่ขัดต่อหลักการทางศาสนา และความเชื่อ ซึ่งสอดคล้องกับ ขวัญฟ้า รังสิยานนท์ (Rangsiyanon, n.d.) ที่ได้ศึกษาเรื่องการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมเด็กปฐมวัย ซึ่งพบว่าคุณธรรมและจริยธรรมคือการประพฤติปฏิบัติตนให้ตั้งมั่นอยู่ในความดี ทั้งในด้านพฤติกรรม จิตใจ และ ปัญญา และสอดคล้องกับพรนิภา จันทรน้อย, วีระศักดิ์ ชมภูคำ, ประวิติ พันผาสุข, และเรืองวิทย์ นนทภา (Junnoi, Chomphucome, Puenphasook, & Nontapa,

2016) ที่ได้ศึกษาแนวทางการจัดกิจกรรมพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมนักศึกษา สถาบันอุดมศึกษาเอกชนในจังหวัดเชียงใหม่ พบว่า คุณธรรมจริยธรรมที่สำคัญสำหรับนักศึกษา ประกอบด้วย ความซื่อสัตย์สุจริต ความเสียสละ และความมีระเบียบวินัย 2) กิจกรรมการเรียนรู้ “ละอ่อนเจียงใหม่เรียนรู้และขึ้นาตัวเอง” ทำให้เข้าใจในการวางแผน เข้าใจถึงการวางแผนเป้าหมายในระยะสั้น ระยะยาว และช่องทางการเรียนรู้ต่าง ๆ สอดคล้องกับจารุมณ หนูคง และพัลลภ พิริยะสุรวงศ์ (Nookhong & Piriyasurawong, 2014) ที่ได้กล่าวถึงการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองโดยใช้ปัญหาเป็นหลักเพื่อพัฒนาทักษะการแก้ปัญหา ซึ่งเป็นกระบวนการเรียนรู้ที่เริ่มต้นจากปัญหาที่เกิดขึ้น โดยการสร้างความรู้จากกระบวนการทำงานเพื่อแก้ปัญหาหรือสถานการณ์เกี่ยวกับชีวิตประจำวันและเป็นผู้ใฝ่เรียนรู้

2. ด้าน “ความถูกต้อง” ประกอบด้วย

1) กิจกรรมการเรียนรู้ “ละอ่อนเจียงใหม่เข้าใจและยอมรับความหลากหลายทางเพศ” ทำให้เข้าใจการอยู่ด้วยกันในสังคมบนพื้นฐานของความหลากหลายทางเพศ เพราะความเชื่อในกลุ่มชาติพันธุ์และศาสนายังมีเชื่อว่าแค่เพศชายหรือหญิงเท่านั้น ซึ่งสอดคล้องกับวรธา มงคลสืบสกุล (Mongkolsubsakul, 2022) และภัคพงศ์ ปัญธิยา (Punthiya, 2022) ที่ได้ศึกษาพัฒนาการยอมรับและรับรองสิทธิของผู้ที่มีความหลากหลายทางเพศ ซึ่งพบว่าการยอมรับสิทธิมนุษยชนของกลุ่มคนหลากหลายทางเพศยังมีข้อจำกัดในบางประเทศต่อแนวคิดการรัก การแสดงออก การแต่งกายข้ามเพศ ซึ่งเป็นเรื่องที่ผิดหลักความเชื่อทางศาสนา ขาดความเข้าใจเกี่ยวกับอัตลักษณ์หรือความหลากหลายทางเพศ 2) กิจกรรมการเรียนรู้ “ละอ่อนเจียงใหม่สำนึกพลเมืองดีในวิถีชีวิตประชาธิปไตย” ทำให้มีความรู้ในการปฏิบัติตนให้เป็นพลเมืองดี สิทธิของทุกคนตามแนวคิดวิถีประชาธิปไตย และการแสดงพฤติกรรมที่เหมาะสม ซึ่งสอดคล้องกับ สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร (The Secretariat of The House of Representatives, n.d.) ที่กล่าวถึงความเป็นพลเมืองในวิถีระบอบประชาธิปไตย ต้องยึดมั่นในศีลธรรมและคุณธรรมตามหลักความเชื่อของศาสนา มีหลักการทางประชาธิปไตยในการดำรงชีวิต เคารพศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ เคารพสิทธิเสรีภาพ และมีความรับผิดชอบต่อตนเอง ผู้อื่น สังคมและประเทศชาติ

3. ด้าน “ความเป็นธรรม” ประกอบด้วย

1) กิจกรรมการเรียนรู้ “ละอ่อนเจียงใหม่กำอู้สร้างสรรค์สร้างสังคมน่าอยู่” ทำให้เข้าใจถึงผลที่เกิดจากการใช้คำพูดที่ทำให้เกิดความรู้สึกที่ไม่ดีกับลูกหรือระหว่างเพื่อนและศิษย์ การกลั่นแกล้งที่ทำให้เกิดการอับอายและผลที่จะเกิดขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับปองกมล สุรัตน์ (Surat, 2018) ที่ได้ศึกษาเรื่องการรังแกผ่านโลกโซเชียลในมิติสังคมวัฒนธรรม ซึ่งพบว่ามุมมองต่อการรังแกเกิดขึ้นได้ในสามมิติ คือ ตัวบุคคลซึ่งเกิดจากความรุนแรงตามประสบการณ์ของตน มิติทางสังคมซึ่งเกี่ยวข้องกับเรื่องศาสนา ความเชื่อ วัฒนธรรม และมิติเชิงนามธรรม ได้แก่ การรุกรานพื้นที่ส่วนตัวของบุคคล การใช้อำนาจ สามมิติดังกล่าวส่งผลต่อพฤติกรรมที่แสดงออกทั้งภายในและภายนอกของบุคคลที่มีต่อพฤติกรรมรังแกกัน 2) กิจกรรมการเรียนรู้ “ละอ่อนเจียงใหม่เข้าใจพิทักษ์สิทธิเด็ก” ทำให้นักเรียน ครูและผู้ปกครอง มีความรู้เรื่องของสิทธิพื้นฐานของเด็ก สิทธิในกระบวนการยุติธรรม ซึ่งสอดคล้องวัลลภ ตังคณานุรักษ์ (Tangkananurak, n.d.) ที่ได้กล่าวถึงสถานการณ์ของการละเมิดสิทธิเด็กและเยาวชนที่น่าเป็นห่วงโดยเฉพาะกลุ่มแรงงานเด็ก เด็กไร้สถานะบุคคล เด็กติดยาเสพติด เด็กเร่ร่อน เด็กที่ตกเป็นเหยื่อในกระบวนการค้ามนุษย์ และการละเมิดสิทธิเด็กด้วยความไม่ตั้งใจ

4. ด้านการเป็นคนไทย 4.0 ซึ่งประกอบไปด้วย

1) กิจกรรมการเรียนรู้ “ละอ่อนเจียงใหม่อยู่จักบ้านฉันบ้านเธอ” ทักษะการสร้างสัมพันธ์ภาพระหว่างบุคคล ทำให้เข้าใจความแตกต่างด้านภาษา วัฒนธรรม ประเพณี และความเชื่อของกลุ่มชาติพันธุ์ สอดคล้องกับ ชัชพงศ์ รัตนภิรมย์ (Rattanapirom, 2018) ที่ได้ให้ข้อสังเกตว่า ในสังคมไทยปลูกฝังค่านิยมให้รับรู้ว่าในสังคมมีความเป็นเอกภาพทางวัฒนธรรม ซึ่งแตกต่างกับสภาพความเป็นจริงที่มีความแตกต่าง ทำให้คนในสังคมยอมรับความแตกต่าง ส่งผลต่อการเป็นสังคมประชาธิปไตยที่อยู่บนพื้นฐานการยอมรับ เข้าใจ ความเคารพและให้เกียรติกัน 2) กิจกรรมการเรียนรู้ “ละอ่อนเจียงใหม่รักษ์เจียงใหม่” เป็นกิจกรรมการเรียนรู้ที่ทำให้ได้เรียนรู้เรื่องราวเกี่ยวกับจังหวัดเชียงใหม่ ประวัติความเป็นมา ศิลปวัฒนธรรม ขนบธรรมเนียมประเพณี สอดคล้องกับสัณชัย ศรีตระกูล (Sritrakool, 2015) ที่ได้ศึกษาแนวคิดและข้อเสนอการเป็น

จังหวัดจัดการตนเองในจังหวัดเชียงใหม่ ซึ่งพบว่าควรให้ความสำคัญกับการกำหนดนโยบายที่ต้องสอดคล้องกับด้านมิติวัฒนธรรม โดยมีเหตุผลในเรื่องของความเชื่อมโยงนโยบายกับวิถีชีวิตของคนเชียงใหม่ โดยเฉพาะวัฒนธรรมล้านนาที่มีประวัติศาสตร์มาอย่างยาวนาน

5. ด้านการเตรียมทักษะชีวิตในศตวรรษที่ 21 ซึ่ง

ประกอบไปด้วย 1) กิจกรรมการเรียนรู้ “ละอ่อนเจียงใหม่อ่านอย่างฉลาด รู้เท่าทันสื่อ” ทักษะสารสนเทศ สื่อเทคโนโลยี ทำให้ได้เรียนรู้การป้องกันภัยที่เกิดจากเทคโนโลยี ซึ่งถือได้ว่าเป็นภัยคุกคามที่เกิดขึ้นและใกล้ตัวสอดคล้องสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่เขต 4 (Chiang Mai Primary Educational Service Area Office 4, 2021) ที่ได้กำหนดแนวทางการดำเนินงานส่งเสริมความปลอดภัยและมาตรการโรงเรียนปลอดภัย (Safety School) เพื่อนำไปสู่โรงเรียนแห่งความสุข (Happy School) โดยครูให้คำแนะนำการใช้สื่อให้เป็นประโยชน์ในการศึกษาหาแหล่งเรียนรู้สำหรับการเรียน ส่วนการมีส่วนร่วมกับผู้ปกครองควรดำเนินการผ่านการเยี่ยมบ้าน เพื่อหาแนวทางในการแก้ไขปัญหาและสร้างสัมพันธ์ภาพอันดีในการปรับพฤติกรรม 2) กิจกรรมการเรียนรู้ “ละอ่อนเจียงใหม่เก่งทักษะชีวิต” ทำให้ได้เรียนรู้การใช้ทักษะชีวิต การสังเกต การวิเคราะห์ โดยการตั้งข้อสังเกต เสาะแสวงหาคำตอบ สอดคล้องกับพิมพ์ วาสนา และสุชาติ สี่ตระกูล (Wasana & Leetagoon, 2021) ที่ได้ศึกษาการพัฒนาทักษะชีวิตสำหรับนักเรียนกลุ่มชนชาติพันธุ์ พบว่า การสร้างความตระหนักรู้และเห็นคุณค่าของตนเองและผู้อื่น นักเรียนได้รับการสอดแทรกในช่วงโมเรียนและการเข้าร่วมกิจกรรม การจัดการด้านการคิดวิเคราะห์ การตัดสินใจและแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ ซึ่งโรงเรียนที่มีความหลากหลายทางชาติพันธุ์ นักเรียนมักขาดความกล้าแสดงออก ไม่กล้าตัดสินใจในการแก้ไขปัญหา

ส่วนที่ 3 การศึกษาผลการใช้รูปแบบการเรียนรู้สู่สังคมคุณธรรมสำหรับนักเรียนในพื้นที่นวัตกรรมการศึกษาเชียงใหม่ซึ่งพบว่า ผลการใช้รูปแบบการเรียนรู้สู่สังคมคุณธรรมสำหรับนักเรียนในพื้นที่นวัตกรรมการศึกษาเชียงใหม่ พบว่าผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนด้านความรู้ (Knowledge) และทักษะ (Skill) หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 และผลสัมฤทธิ์

ทางการเรียนด้านทัศนคติ (Attitudes) นักเรียนมีเจตคติที่ดีต่อรูปแบบและกระบวนการเรียนรู้ รองลงมาคือความสามารถในการประยุกต์ใช้ความรู้ การรับรู้ประสิทธิภาพและประสิทธิผลของการเรียนรู้ที่ได้รับจากบทเรียน และเจตคติที่มีต่อคุณภาพบทเรียน ซึ่งสอดคล้องกับประสิทธิ์คำพล (Khampol, 2019) ที่ได้ศึกษาการพัฒนาแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมจริยธรรมของนักศึกษาระดับปริญญาตรี พบว่า ประสิทธิภาพของรูปแบบการจัดการเรียนรู้ในการสอดแทรกเนื้อหาที่เกี่ยวข้องกับคุณธรรมจริยธรรมในรายวิชาและจริยธรรมของนักศึกษาหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.5 ส่วนความพึงพอใจที่มีต่อการใช้รูปแบบภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด จากการศึกษาผลของรูปแบบการเรียนรู้สู่สังคมคุณธรรมสำหรับนักเรียนในพื้นที่นวัตกรรมการศึกษาเชิงใหม่จะเห็นได้ว่าผลการศึกษามีความสอดคล้องทั้งในเรื่องของการมีทักษะชีวิต ทักษะการเรียนรู้ด้วยตนเอง ทักษะในการเป็นคนไทย 4.0 ที่อยู่บนพื้นฐานการประพฤติปฏิบัติดี มีความพอเพียง มีวินัยรับผิดชอบ สุจริต จิตสาธารณะ และกตัญญู การเป็นพลเมืองดีในวิถีประชาธิปไตย คำนึงถึงสิทธิและหน้าที่ของตนเองและบุคคลอื่น รวมไปถึงการสร้าง ความเข้าใจและยอมรับความแตกต่าง เพื่อให้เด็กเชียงใหม่สามารถอยู่ร่วมกันในสังคมที่พึงประสงค์ในอนาคต และสามารถกลายเป็นสังคมคุณธรรม ทุกคนทำตามหน้าที่และสิทธิของตนโดยไม่เบียดเบียนคนอื่น

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะเพื่อการนำผลการวิจัยไปใช้

1. จากผลการวิจัยสภาพปัจจุบันและความต้องการในการเรียนรู้สู่สังคมคุณธรรมสำหรับนักเรียนในพื้นที่นวัตกรรมการศึกษาเชิงใหม่ พบว่าด้านที่ต้องการพัฒนาสูงสุดเรียงตามลำดับคือ ด้านความเป็นธรรม ด้านการเตรียมทักษะชีวิตในศตวรรษที่ 21 ด้านความดีต่อการปฏิบัติหลักธรรมตามศาสนา ด้านความถูกต้อง และด้านความเป็นคนไทย 4.0 ดังนั้นสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาและสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเชียงใหม่ สำนักงานการศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม องค์การบริหารส่วนจังหวัดเชียงใหม่ ควรส่งเสริมให้สถานศึกษาได้พัฒนาหลักสูตรที่เน้นการเสริมสร้าง

คุณธรรมทั้ง 3 ด้าน สำหรับนักเรียน และร่วมมือกับหน่วยศึกษานิเทศก์ทำหน้าที่กำกับติดตามและให้ความช่วยเหลือครูในการจัดการเรียนรู้ในชั้นเรียน และผู้บริหารจัดการหลักสูตรในสถานศึกษา

2. จากผลการวิจัยและการลงพื้นที่ภาคสนามเพื่อถอดบทเรียนสถานศึกษาและชุมชนต้นแบบคุณธรรมที่มีบริบทต่างกัน พบว่าปัจจัยที่จะทำให้การจัดการเรียนรู้สู่สังคมคุณธรรมของนักเรียนประสบผลสำเร็จ คือ การสร้างเครือข่ายการมีส่วนร่วมของสถานศึกษา ผู้ปกครอง ชุมชน และหน่วยงานภาครัฐและเอกชนในพื้นที่ในการสร้างสังคมคุณธรรม การพัฒนาต้นแบบชุมชนและคนคุณธรรม ครูออกแบบการเรียนรู้และจัดกระบวนการเรียนรู้เพื่อสร้างทักษะชีวิตในศตวรรษที่ 21 ให้นักเรียน ดังนั้นผู้บริหารสถานศึกษาและครูควรให้ความสำคัญและสนับสนุนการดำเนินงานดังกล่าวให้เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผลในการดำเนินงานต่อไป

3. สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาควรนำรูปแบบการเรียนรู้สู่สังคมคุณธรรมสำหรับนักเรียนที่พัฒนาขึ้นไปประยุกต์ใช้ในสถานศึกษาที่มีบริบทใกล้เคียงกัน ร่วมสร้างระบบนิเทศติดตามอย่างต่อเนื่อง โดยผู้บริหารและครูควรให้ความสำคัญกับการกำหนดนโยบายการวางแผน และการติดตามประเมินผลอย่างต่อเนื่อง โดยเน้นการมีส่วนร่วมของทุกฝ่ายให้มากขึ้น

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรศึกษารูปแบบการเรียนรู้สู่สังคมคุณธรรมสำหรับนักเรียนในพื้นที่อื่น ๆ ที่มีความแตกต่างของชาติพันธุ์ ภาษา วัฒนธรรม ศาสนาและความเชื่อ เพื่อนำผลที่ได้จากการวิจัยมาเปรียบเทียบความสัมพันธ์และหาความแตกต่างได้

2. ควรศึกษาปัจจัยทางการบริหารที่ส่งผลต่อการจัดการเรียนรู้สู่สังคมคุณธรรมสำหรับนักเรียน ซึ่งจะเกิดประโยชน์ต่อผู้บริหารสถานศึกษาและครูนำไปใช้ในการจัดการหลักสูตรและการเรียนรู้เพื่อพัฒนาคุณภาพครู

3. ควรมีการศึกษาแนวทางการมีส่วนร่วมขององค์กรภาครัฐและเอกชนในพื้นที่ กระบวนการการเข้ามามีส่วนร่วมเพื่อพัฒนานักเรียนเพื่อให้ก้าวไปสู่สังคมคุณธรรมในอนาคต

เอกสารอ้างอิง

- Center for Morality Promotion (Public Organization). (2023a). *Complete report implementation of a report about morality in Thai society in 2023*. Thai Behavioral System Innovation Project. Bangkok: TRIS Academy of Management TRIS Corporation. [In Thai]
- Center for Morality Promotion (Public Organization). (2023b). *Research report on developing and surveying the moral situation using morality indicators*. Bangkok: Center for Morality Promotion (Public Organization). [In Thai]
- Center for Morality Promotion (Public Organization). (2023c). *We all depend on each other. Knowledge, education, and development of the ecosystem of moral space*. Bangkok: Center for Morality Promotion (Public Organization). [In Thai]
- Chiang Mai Governor Office. (2023). *Summary of Chiang Mai Province 2023*. Chiangmai: Strategy for Local Education Development Subdivision Chiang Mai Province. [In Thai]
- Chiang Mai Primary Educational Service Area Office 4. (2021). *Operational guidelines for promoting safety and measures for safe schools (Safety School) leading to a happy school*. Chiangmai: Chiang Mai Primary Educational Service Area Office 4. [In Thai]
- Chiangmai Provincial Social Development and Human Society Office. (2021). *Performance report for year 2021*. Chiangmai: Chiangmai Provincial Social Development and Human Society Office. [In Thai]
- Junnoi, P., Chomphucome, W., Puenphasook, P., & Nontapa, R. (2016). Ways of establishing activities for improving merit and morality of students at private universities in Chiang Mai. *FEU Academic Review Journal*, 10(4), 261–273. [In Thai]
- Khampol, P. (2019). *The development of an instructional model to enhance undergraduate students' ethics*. (Doctoral dissertation, Graduate School, Silpakorn University). [In Thai]
- Kongcharoen, W. (2012). *Morality and Thai society*. Bangkok: Wankaen Edutainment Co., Ltd. [In Thai]
- Likert, R. (1967). The method of constructing and attitude scale. In *Attitude Theory and Measurement*. New York: Wiley & Son.
- Mongkolsubsakul, V. (2022). Development of acceptance and recognition of rights of LGBTIQ+ people. *Journal of Humanities and Social Sciences, Khon Kaen University*, 39(3), 109–138. [In Thai]
- Nisai, S., Karakasikhawitee, M., & Srilapo, N. (2020). The moral in the marginalized schools along the Northern borders. *Social Sciences Research and Academic Journal*, 15(2), 1–14. [In Thai]
- Nookhong, J. & Piriyasurawong, P. (2014). Self-directed learning using problem-based learning to develop problem-solving skill. *Technical Education Journal King Mongkut's University of Technology North Bangkok*, 5(2), 185–190. [In Thai]
- Preetiprasong, I. (2017). *True about the risks in the lives of young people*. Retrieved from <http://gotoknow.org/blog/virtualcommunitymanagement/288469> [In Thai]
- Punthiya, P. (2022). *Attitude, perception, and awareness of human rights and gender equality of LGBTQ+ community in Thailand*. (Master of Arts thesis, Faculty of Economics, Maejo University). [In Thai]
- Rangsiyanon, K. (n.d.). *Moral and ethical development in early childhood: Starting with the heart*. Retrieved from <https://preschool.or.th/content/documents/moral-development-from-the-heart.pdf> [In Thai]

- Rattanaapirom, C. (2018). *Multiculturalism: Harmonious differences*. Retrieved from https://www.constitutional.court.or.th/occ_web/ewt_dl_link.php?nid=1240 [In Thai]
- Sritrakool, S. (2015). *Concept and proposals for the self-governing of Chiangmai Province, Thailand*. (Master thesis, Puey Ungphakorn School of Development Studies, Thammasat University). [In Thai]
- Surat, P. (2018). *Cyber bullying in socio-cultural dimensions: Case study of Generation Z among Thai youths*. (Doctoral dissertation, Behavioral Science Research Institute, Srinakharinwirot University). [In Thai]
- Tangkananurak, W. (n.d.). *The protection of children's right in Thailand (Research report)*. Bangkok: College of the Constitutional Court. [In Thai]
- The Secretariat of The House of Representatives. (n.d.). *Citizenship in a democratic way*. Bangkok: Office of the Secretary of the House of Representatives. [In Thai]
- Wasana, P. & Leetagool, S. (2021). Development of training program for life skills by experiential learning for ethnic youth in Chiang Rai Province. *Payap University Journal*, 30(2), 118–134. [In Thai]
- World Health Organization (WHO). (1997). *Life skill education for children and adolescents in school*. Geneva: WHO.
- Yamane, T. (1973). *Statistics: An introductory analysis*. (3rd ed.). New York: Harper & Row.